Ч. 5 (13.550). Львів, неділя 7. січня 1934. Poocztowa oprata ryczałtem opłacona. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей Болгарії 7·50 зол. Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф Редакції: 29-41
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 35 сот.

Слово до наших Прихильників.

Культуру народу пізнати по тім, як серед нього розходиться друковане слово, зокрема щоденна преса. Бо тільки щоденний часопис заслуговує вповні на назву пресового органу, тільки такий часопис може в нинішніх часах стати добрим інформатором читача і стояти на сторожі прав народу, тільки поширення щоденної преси є мірилом культурної вартости народу.

Як під цим оглядом стоїмо ми, українці, не треба казати. *Два слабі під матеріяльним оглядом щоденники на близько сім міліонів українців в Польщі* говорять аж надто прорічисто і своїм і сусідам і далеким чужинцям про нашу культурну відсталість, про дуже-дуже слабе розуміння ваги рідної преси в нашому народі. Тому обовязком усіх свідомих українців змінити цей стан на кращий.

Надходять Свята Різдва Христового, потім Новий Рік і Йордан, коли наші люди будуть сходитися разом та обмінюватись думками на всі актуальні справи нашого індивідуального і збірного життя. Це найкраща нагода поширити українську пресу приєднанням їй нових передплатників. Зокрема цьогорічні Свята будуть *дуже доброю нагодою для наших Читачів і Прихильників звернути увагу, кому слід на наш орган,* розвести за ним розумну агітацію і приєднати нам у кругі своїх ближчих і дальших знайомих нових передплатників.

Думаємо, що під теперішню пору інтелігентний українець без „Діла" обійтися не в силі. На те ми й видаємо наш орган щодня включно з понеділком, себто *сім разів на тиждень,* на те ми збільшили з цим новим роком наш *обем на 8 сторін,* на те ми заангажували *цілу сітку красвих і закорд. кореспондентів,* аби „Діло" могло відповісти всім тим вимогам, які ставлять до нього не тільки Читачі, але й обставини. Тепер *тільки від цела й солідности наших Передплатників залежить, аби „Діло" не тільки вдержалось на теперішньому рівні, але й ставало щораз кращим, цікавішим і богатшим під оглядом змісту.*

Кому тяжко передплатити „Діло" самому, може це легко зробити *до спілки зі своїм товаришем, сусідом.* Коли є вже у нас селяни, які тим способом передплачують „Діло", то тим більше стати на це українських інтелігентів. А вже *не повинно бути у нас ніякої установи, яка не передплатилаб для своїх членів „Діла".* Навіть найбідніша сільська читальня може легко спромогтись на заабонування нашого щоденника. На це вистане дохід з одної-двох аматорських вистав у році. Колиж де сама читальня не булаб у силі вислати передплати, там може вона це зробити без труду до спілки з кооперативою, кружком „Р. Ш." чи іншою установою. *Не сміє у нас бути установи, яка не малаб у себе „Діла"! Не повинно бути громадянина, який обходивсяб без „Діла"!*

Це хотіли ми пригадати нашим Вп. Передплатникам і Прихильникам з нагоди Свят та просити їх, *щоби причинились і від себе до поширення й розбудови нашого щоденника.* Приложім усі руку до доброго діла і подбаймо, аби „Діло" в 55-ому році свого істнування зрівнялося з великими европейськими пресовими органами та могло вдоволити всіх своїх Читачів! Це одночасно горяче бажання Видавництва, яке вірить, що громадянство підтримає найстарший український часопис у його змаганнях не тільки масовою присилкою передплати, але й масовим приєднуванням йому нових читачів-абонентів.

—o—

Карно-адміністраційні засуди священиків.

Староство в Збаражі укарало *о. Ярослава Мельника* з Зарубинець та *о. Онуфрія Чубатого* з Добровод грянвою по триста золотих або до 7 днів арешту за те, що 11. листопада 1933 в часі ювилею 15-ліття відновлення державного життя Польщі відправили Службу Божу в чорних ризах. Таку саму кару — все за ст. 15. права про адміністраційні переступства — вимірило староство в Тернополі *о. Василеві Курилясові* з Буцнева теж за факт, як вище. Окр. суд у Тернополі дотично о. Мельника кару потвердив, проти чого його оборонець пос. д-р Степан Баран вніс вже касацію до Найвищого Суду. Карно-адміністраційні розправи в окр. суді у Тернополі проти о. Чубатого й о. Куриляса відбудуться з кінцем січня п. р.

Український Хор у Празі

візьме участь у всеславянськім співацькім фестивалі.

У квітні п. р. відбудеться у Празі співацький фестивал, що матиме всеславянський характер. Український Хор у Празі, що вже нераз виступав з успіхом на подібних святах, візьме участь і в цьогорічному фестивалі при допомозі Чесько-Українського Товариства Прихильників Української Пісні. До свого виступу приготовляє Хор вже тепер відповідний репертуар, при чому окремі співаки та співачки, що живуть поза Прагою, приготовляють репертуар на місці і прибудуть до Праги щойно на головні проби перед самим фестивалем. Учасники фестивалю дістануть залізничі знижки.

ЗМІСТ:

П. КАРМАНСЬКИЙ.

Замерехтіла в небі перла...

Фрагмент легенди, що померла;
У вічність кинутий рапсод...
Замерехтіла в небі перла,
Скрасніла усміхом з висот —
І вся вселенна скамяніла.
Задивлена у диво див.
Вдягало Слово форму тіла —
На землю Божий Син сходив...

— — — — — —

Фрагмент містерії, що вмерла;
Вікам покинутий рапсод.

— — — — — —

Схилялися покірно берла,
Радів замучений народ,
А у колибі при дорозі

Сам Бог у яслах, на морозі,
Єднався злиднями з людьми.
Співали повними грудьми
Убогі пастирі й царі —
Серця до стіп Дитяти клали.
А віщозорі звіздарі
У книгах майбуття читали,
Кидали міст між два світи —
Різняли прірву сліпоти,
І снилася голодним манна,
А з неба ніссь спів: Осанна!

— — — — — —

Фрагмент легенди, що померла,
Вікам покинутий рапсод —
Давно забутий епізод...

Д-Р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

УНДО і ОУН.

(З реферату, виголошеного на засіданні Народнього Комітету дня 1. січня ц. р.).

Одною зі справ, яка найбільш хвилює український загал у краю і на еміграції та все ще є предметом палких пресових дискусій, це діяльність Організації Українських Націоналістів та безпосередні й посередні наслідки тієї діяльности. Тому й провід Українського Національно-Демократичного Обєднання віддавна займався питанням свого відношення до тієї організації та неоднократно давав тому своєму відношенню зовсім недвозначний і авторитетний вислів. А проте загальна наша українська дійсність, специфічні краєві відносини і розсіяння політичної думки спричинюють те, що й до нині не всі українські громадяни і навіть не всі члени нашої партії мають на цю справу свій устійнений погляд.

Деяке баламуцтво викликала безумовно сама назва тієї організації. Її творці прийняли лише ту одну з численних інтерпретацій та дефініцій націоналізму, яка утотожнює націоналізм з расовим і національно-політичним екстремізмом та ексклюзивністю. Таким робом вони заперечили тому розумінню націоналізму, яке в нас до того часу панувало, а саме, що націоналізм покривається з патріотизмом. Члени ОУН змонополізували для себе назву націоналізм і націоналісти, а що не всі українські патріоти погодилися опинитися поза скобками націоналізму, повстало і досі істнує через путанщу тих назв і понять чимало непорозумінь. Тому й ми послугуємося назвою „українські націоналісти“ тільки для означення політичного напрямку, що прийняв фірму ОУН.

Рішаючим моментом для становища не тільки УНДО, але й усіх українських політичних та громадських організацій, що признають еволюційну і конструктивну боротьбу, супроти того нового українського націоналізму, є методи практичної діяльности ОУН. Українські націоналісти станули на становищі революціонізму і вибрали собі як єдиний засіб боротьби за майбутнє народу — насильство, терор, саботажі.

Ми від самого початку не погоджувалися з актами терору й саботажів, бо вважаємо, що тільки важкою конструктивною працею на всіх ділянках національного життя можемо здобути намічену нами й бажану нами мету. Акти терору й саботажів не приносять ніякої користи, а навпаки дають нашим противникам великий атут у руки на болюче для нас, а для них морально оправдане нищення наших національних надбань і поодиноких людей, а молодь відтягають від конструктивної праці й кажуть їй спалюватися на саможертвенному престолі на втрату своїм, та на користь чужим.

Знаємо, що були серед українського громадянства голоси, які радили годитися або бодай крізь пальці глядіти на явище, що наша молодь захоплюється націоналістичними гаслами й горнеться до націоналістичної організації: молодь — мовляв — мусить руководитися іншими психольогічними спонуками, ніж старші, інакше на зовнішні події реагує і тому може й краще, щоби вона перебувала у таборі націоналізму, ніж більшовицького інтернаціоналізму!

І тому й ми, як довго ОУН не намагалася стати масовою, як довго її виступи були тільки спорадичні, а сам характер ОУН не був ще ясно здеклярований, не вважали за потрібне виступати проти неї публично.

Але коли провід ОУН почав до своєї підпольної роботи масово приєднувати членів, і то — як сказано — головно серед молоді, коли акти саботажів почали ширитися по цілому краю, і то не тільки на державному майні, але й на майні приватних людей, стало ясно, що те масове підпілля і ті масові акти терору мусять принести безмірні шкоди нашому народові. Перший раз виступили ми публично проти тієї акції ОУН в заяві трьох політичних партій в часі пацифікації в осені 1930 р., відтак в енунціяції, виданій нашим партійним проводом по вбивстві Голувка в році 1931, врешті в енунціяціях У. П. Р. в днях 3. листопада 1932 і 3. листопада 1933 р.

На жаль, провід українських націоналістів не вважав за вказане послухати голосу не тільки нашої, але й усіх інших українських національних партій, які остерігали його перед шкідливістю такої акції. Він прозвав нас угодовцями, сервілістами, зрадниками тих ідей, за

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 7. СІЧНЯ 1934.

ҐЮІ ДЕ МОПАСАН.

Різдвяне оповідання.

Д-р Бонанфан напружено думав. Притім муркотів півголосом: „Щось про Різдво? Щось про Різдво?“ Раптом вигукнув: „Так, мої пані, я знайшов те, чого ви собі бажаєте. Так, я пережив раз чудо і то дуже незвичайне і фантастичне чудо у Різдвяну ніч. Ви здивовані, що я так говорю, я, який у ніщо не вірю? А всетаки я бачив чудо, на власні очі, те, що називається бачив і це було правдиве надприродне явище. Ви може думаєте, що мене воно заскочило? Ні, бо хоч я не зовсім поділяю вашу віру, але всетаки признаю ту віру, яка гори переносить. Я міг би навести багато прикладів, але боюся, щоби вас не вразити і цим не ослабити враження оповідання. Перш-за-все мушу зазначити, що те, що я сам бачив, ані мене зовсім не переконало, ані не навернуло, але всетаки я був зворушений до глибини. Попробую переповісти вам цю історію з простотою побожного вірного з Оверні.

Я був тоді лікарем в маленькім містечку Рольвіль, яке лежить у серці Нормандії. Зима була того року страшна. Вже при кінці листопада, після тижня тріскучого морозу, впав сніг. З півночі наплила велика маса хмар і на землю почали спадати сніжинки. За одну ніч покрили грубою верствою цілу долину. Далеко від себе віддалені оселі, зі своїми чотирокутними подвірями, обсаджені крислатими деревами, що покриті інеєм, немов заслони нависали над вікнами, здавалося, заснули під габою густого і легкого пуху. Найменший гамір не заколочував беззвучної тиші. Лише гайворони, що зграями кружляло над горизонтом, надармо шукаючи за поживою, злітало на пусті поля і довбало в снігу своїми довгими дзьобами.

Не було чути нічого, лише безупинний, невловний шелест спадаючих білих платків...

Так було повних вісім днів, аж врешті ця лявіна втихла. На пять стіп покрив сніг землю своїм білим плащем. Два тижні було потім небо в день ясне як блакитний кришталь, а в ночі засіяне зорями, що іскрилися мов іней; так дуже заціпеніли були далекі простори від зимна. Небозвід простягався понад блискучою від морозу, гладкою, снігом покритою поверхнею. Рівнина, живоплоти, берести при вході до городів, все це було як вимерле, як убите стужею. Ні люди, ні звірина не показувалися на двір; лише комини у своїх білих сорочках проявляли укрите життя ніжними серпанками димів, що підносилися просто в морозне повітря. Час до часу чути було тріск в деревах, якби під корою ломилися їх члени; а часом відлітала тяжка галуза і падала на землю, бо переможний мороз зморозив соки і розсаджував волокнисті судини. Здавалося, що доми розсіяні по полях лежать від себе на сотні кільометрів. Кожний жив, як міг. Я зважувався відвідувати лише найближчих пацієнтів і був при тім завжди в небезпеці застрягнути десь у снігу і там лишитися.

Незабаром я почав примічувати, що над цілою околицею нависла якась таємна трівога. Люди говорили, що такий допуст не є природний. Запевняли, що у ночі чують якісь голоси, пронизливі свисти, придушений крик. Без сумніву походив цей крик і ці свисти від перелетних птиць, які мандрували у вечірніх сутінках, утікаючи громадами на полудне. Але чи булоб можливо промовити до розуму одурманеній юрбі? На неї упав жах і вона чекала якоїсь надзвичайної події.

Кузня дядька Вотінель стояла на кінці сільця Епіван, при шляху. І сільце і дорога тепер зникли. Тому що дома забракло хліба, рішився коваль піти в село. Він провів там кілька годин, бо мусів з кожнім з шести домів, які творять село, побалакати. До дому взяв зі собою свій хліб і поніс кілька новин, а також трохи страху, який пригнічував околицю.

Заки запала ніч, пустився в поворотну дорогу.

Коли так ішов повз якийсь пліт, видалося йому, що бачить на стежці яйце; справді білісіньке яйце, яке мусіла там знести курка, таке біле як все довкола. Схилився, це було справді яйце. Звідки воно взялося тут? Яка курка вийшла при такім морозі з курника і знесла його тут? Коваль був зачудуваний і не розумів цього, але взяв яйце і приніс своїй жінці. „Подивинося, жінко, що я знайшов на дорозі“. Жінка похитала головою. „Що? яйце на дорозі при такій погоді, чи ти пяний?“

„Алеж ні, я зовсім певно знайшов його на стежці під плотом і воно було навіть тепле не замерзле. А щоби воно не замерзло в дорозі, то я поставив його собі за пазуху. Зїж його при обіді“. Яйце вкинули в горнець, де вже кипіла зупа, а коваль почав оповідати новини, які довідався в селі.

Жінка слухала і зблідла. „І я чула цієї ночі такі крики, що йшли якби з комина“. Сіла за стіл і набрала наперед зупи. Заки чоловік намащував свій хліб маслом, жінка взяла в руку яйце, яке оглядала з недовірям: „А якби справді в тім яйці було щось незвичайного?“ — „Що там може бути?“ — „Або я знаю!“ — „Перестань, їж і не будь дурна!“ Вона розбила яйце. Було як усі яйця і цілком свіже. Вагаючись, почала його їсти, коштувала, відкладала на бік, брала знову. Чоловік спитав: „Ну, як тобі смакує?“ Жінка не відповіла, лише проковтнула решту. В тій самій хвилині вліпила повні жаху очі у свого чоловіка, піднесла руки вго-

які ми всі боролися в роках 1918 і 1919, інертними старцями, від яких ідейна, темпераментна, вірна гаслам політичного визволення молодь повинна відділитися китайським муром. Безперечно ті гасла припали до вподоби нашій молоді. Вона наосліп, не звертаючи уваги на наслідки, пішла за ними. Спершу разом з комунізуючими елементами, а коли здоровий національний інстинкт побідив та очистився з намулу інтернаціонального більшовизму, на власну руку розпочала боротьбу, яка в наслідк[illegible], посередньо, а то й інколи безпосередньо зверталася проти наших культурних і господар[illegible] установ. Тут треба з притиском ствердити, що боротьба націоналістів на терені наших установ і проти установ у нац. пресі не ведеться на те, щоби націоналісти хотіли перейняти ті установи, працю в них і відповідальність, а на те, щоби лише опоганювати національний провід. Український націоналізм прийняв засаду „чим гірше, тим ліпше“, засаду, яку приймає хіба тільки переможець у чужій країні, а ніколи члени народу для свого народу.

Нам дуже важко було вступати у боротьбу з нашою власною молоддю. Ми дуже добре відчували її молодечі геройські подвиги, ми розуміли, що важко тій молоді погодитися з дійсністю, що вона чуткіше відчуває те, що всі зусилля, всі великі жертви великого зриву пропали даром, що її більше болить порівнання з іншими народами, які меншими жертвами дійшли до державної незалежности, ми розуміли, що її може огортати розпука також через безвиглядність матеріяльної екзистенції і що вона не має інших вентилів свого темпераменту. А проте все це не перечить засаді, що зрілий і дійсно відважний чоловік ніколи не повинен попадати в розпуку. Чим важче положення, тим рішучіше треба здавити сентимент, тим більше треба кермуватися розумом. Не штука вмерти, а штука жити. Лекше привести себе самого в цілопалення, ніж змусити свого, в даний мент сильнішого, противника до відступу. Наші розумування сповнилися. Десятки тисяч знищених екзистенцій, тисячі по тюрмах, сотки позбавлені можности дальшої науки, десятки пішли на смерть, в тисячах родин смуток і жалоба, нація тратить найкращих своїх синів, свою надію, своїх майбутніх провідників, а за ці великі жертви ніякогісінькі користи та лише, навпаки, щораз вужчі рямці для нашого національного життя. Це масове втягання нашої молоді до підпілля мусіло завдати ще одну рану нашому національному орґанізмові, може найважчу, воно мусіло викликати такі неіснуючі у нас досі явища, як провокація, воно мусіло поширити деморалізацію через велику скільк[і]сть платних і неплатних аґентів. Хто докладніше сьогодні знає стан в середніх школах, хто знає, що та найпоганіша зараза доходить вже до сільської молоді, з жалем мусить глядіти на ті наслідки, які ця зараза може нам вже в недовгому часі принести. І тому як довго ОУН не змінить самих підстав своєї діяльности, як довго не відмовиться від встрявання в актуально-політичну боротьбу, не перестане розбивати наших установ, не зревідує свого становища до табору орґанізованої еволюційної боротьби, не стане сама організацією конструктивною, не переведе радикальної „чистки“ в своїх рядах та зміни своєї орг. системи — наше неґативне становище до неї цілком оправдане. Наша молодь мусить повести свою працю для народу іншими, більш доцільними шляхами. Вона мусить бути не тільки відважна і лицарська, але й стати носієм громадської етики і моралі, бо тільки нарід лицарський, який стоїть на високому культурному й етичному рівні, може здобути собі повноту прав. І це мусить зрозуміти і провід ОУН і найширші круги української молоді.

У важкій хвилині нашого національного буття паде на нас важкий обовязок не лукавити душею, не шукати дешевої популярности, а сказати по совісті щиру правду, хоч вона й декому не мила.

Д-Р М. КОЗИЦЬКИЙ.

Поворот духа.

I.

Куди не блукає безсонне око людської душі по безконечній канві буття, все і всюди стоїть перед ним недосяжна віддаль двох протилежних бігунів роздвоєної правди. Коли глядимо на вечірню далину вистеленого зорями неба, ділають на нас дві сили одного і того самого простору: естетичне почуття фізичної величі і безмір думки, яка царить у глибинах небесної механіки. А одночасно починає прагнути злуки тих двох моментів нашого зворушення, розвязки цієї загадки, що лежить у просторах, починаємо тужити за єдиною правдою.

Розтягнена далечінь, яка розкривається перед нами у просторі і душі, є тим елементом світа, де невпинно народжуємося, відкриваючи щораз іншу форму буття: вона є тим таємничим лоном прасубстанції, де наша істота віднаходить саму себе. Вона своїм динамізмом розлученої правди викликує в нашій душі розкіш зустрічі і біль розставання, від неї несеться до нас життєдайне проміння любови, а з повитаних у ній таємниць родиться в нас туга до останньої найвищої правди. Шляхи, що йдуть в далину фізичного світа і ті, що простягаються в царство наших думок і ідей, виходять з того самого праджерела і разом сходяться до нього. Тому все таємне, сповите серпанком незнаного вабить нас і кличе, тому полонить нас блиск чорних очей і поринаємо в таємничі хвилі музики, бо стоїмо далеко від берегів роздвоєної правди.

Але крім простору ще є щось, що його невидним леготом проникає, що дає всім річам все новий відблиск і запах, що розпростерті далини наповняє музикою ностальгії, тим чимсь, що кожний знає, а не вміє, як каже св. Августин, собі пояснити, є наш добрячий лікар і рівночасно спричинник нашої нужди і терпіння, зловіщий і цілющий *час*. Його невпинний лет над нами, що ні на мент не зупиняється, напинає вітрила нашого духа назустріч закритій в його пеленах правді. Завішені між минулим і майбутнім, в сітях причиновости і нерозгаданих цілей, ми ткемо на канві простору і часу своє життя, яке є тільки частиною абсолютної правди, до якої зближається наш дух своїми ідеями і думками.

З віддалі між світом тих думок і дійсністю віє творчий патос тих усіх проблем, яких розвяз-

ру і почала ними махати, а ціле тіло від голови до ніг зачало корчитися в конвульсійних судорогах. Потім почала качатися по землі, причім несамовито кричала. Цілу ніч відходила від себе, мучили її страшні корчі, трясла пропасниця.

Коваль не міг її вдержати і мусів звязати. — Вона невтомно вила цілу ніч: „Він сидить в мені! Він сидить в мені!“

Рано прикликали мене. Я ужив усіх заспокійних засобів, але без успіху. Тоді рознеслася, не зважаючи на перешкоду, якою був глибокий сніг, з незвичайною скорістю вістка, дивна вістка, яка бігла від хати до хати: „В жінку коваля вліз чорт!“ З усіх сторін сходилися люди, але ніхто не важився ввійти до хати. Здалека слухали несамовитого крику, який був такий страшний, що не був подібний до людського.

Повідомили місцевого пароха. Він негайно прийшов, одягнений в ризи, так якби мав дати вмираючому останнє розгрішення. Чотирьох людей тримало на ліжку жінку, якій піна стояла на устах і якої руки і ноги були цілком покручені, а священик з святочно піднесеними згору руками, повторяв усі формули заклинання духів. Але дух не дався прогнати.

Прийшло Різдво, а погода не змінилася. День передтим прийшов до мене парох. Просив, щоби я дозволив тій нещасливій взяти цієї ночі участь в Богослуженні. Може Бог зробить чудо і оздоровить її в тій годині, коли сам народився від жінки...

Я відповів йому: „Я зовсім годжуся з вами, отче парох. Коли на неї церемонія ділає (а це справді найбільше відповідне, щоби її зворушити), то вона може прийти до себе також без інших помічних засобів“. Старий пан-отець відповів: „Ви не віруючі, пане доктор. Але, правда, ви поможете мені, ви берете на себе привести цю жінку?“ — Я обіцяв йому свою поміч.

Прийшов вечір, а потім ніч, і церковні дзвони почали дзвонити, а їх сумовиті звуки неслися далеко понад понурою, снігом і ледом покритою околицею. Темні постаті зближалися поволі, лучилися в гурти і йшли послушно за голосом дзвонів. Місяць у повні освітлював ясним, таємничим світлом цілий обрій і ще більше зміцнював розпучливу самоту піль.

Я взяв чотирьох сильних чоловіків і подався з ними до кузні. Біснувата все ще вила, привязана до свого ліжка. Не зважаючи на її опір, її одягли чисто і винесли.

Освітлена і зимна церква була набита людьми, співаки співали одноманітними голосами, органи храпіли, дзвіночок малого міністранта звенів тихо і кермував приписаними рухами вірних. Я замкнув жінку й її вартівників у кухні на приходстві і дожидав відповідного моменту. Я вибрав хвилину, зараз після Причастя. Усі селяни, чоловіки і жінки приняли Причастя, щоби виблагати ласки у суворого Бога. Панувала велика мовчанка, коли священик виконував святий обряд.

На мій знак, отворилися двері і чотирьох внесло божевільну. Коли вона побачила світла, юрбу навколішках, ясно освітлений престіл і золоту чашу, почала так люто кидатися, що малощо не звільнилася і так страшно закричала, що жах пішов по церкві. Всі голови піднеслися, а деякі люди повтікали. Вона вже не була подібна до жінки, крутилася і корчилася у наших руках з викривленим обличчям і з божевільними очима.

Притягнули її аж до східців престолу і притиснули міцно до землі.

Священик піднявся; він чекав. Коли переконався, що її добре тримають, взяв монстрацію, оправлену у золото на подобу промінів, яка в середині показувала білого „Агнця“, поступив кілька кроків вперед, підняв її обома руками вище своєї голови і держав так проти блудних, перестрашених очей біснуватої.

Вона все ще вила, вліпивши остовпілі очі в промінистий предмет.

А священик стояв так непорушно, що можна було взяти його за статую.

І це тревало довгий, довгий час.

Жінку мовби обняв страх, здавалося, що вона зачарована. Не змигаючи оком, дивилася на Монстранцію, все ще в страшних судорогах, але чимраз рідших; всеж кричала, але вже не таким несамовитим голосом.

І це тревало ще довго.

Здавалося, якби вона не могла вже відірвати очей, якби вони були прикріплені там до Гостії. Вона вже лише зітхала, ступіле тіло мякло і простягалося. Увесь нарід став навколішки і припав чолами до землі. Біснувата заклiпала тепер повіками, так якби не була в силі знести вигляду свого Бога і замовкла.

Нараз я запримітив, що її очі замкнені. Вона заснула сомнамбулічним сном, загіпнотизована — вибачте, — покорена довгим вдивлюванням у блискучу, золоту Монстранцію, переможена переможним Христом. Священик приступив знову до престола, а жінку, яка все ще непорушно лежала, занесли до мешкання. Вірні, потрясені до глибини зачали співати „Тебе Боже хвалим“, а жінка коваля спала сорок годин без перестанку, потім пробудилася і нічого не памятала ані про свою біснуватість, ані про спасення. Це, мої пані, чудо, яке я сам разом з іншими бачив“.

Д-р Бонанфан замовк, потім додав ще, особливо схвильованим голосом: я не міг відмовитись, коли мене попросили, щоби це потвердити на письмі.

Переклав **В. Софронів.**

кою людство за всю свою історію значило сліди свого живого духа і черпало розгінні і відсвіжуючі сили життєвого оптимізму. Хоч Ніньва і Вавилон, старі Атени і Рим давно припорошені пилом руїн то світ ідей, що огрівав їхню душу і кликав до змагання і перемог напротивні віків, що перейшов через арени їхніх прометеєвих зусиль і фавстових драм, вабить і нове, непокоїть і ворушить нас до нинішнього дня, вливаючи в нас усе свіжу енергію життя.

Коли якась доба в історії не бачить перед собою жадних проблем, коли її людина висить в духовій порожнечі і безвадійній прозорости, коли в її середовище не вливається космічне проміння з вищих сфер духа, тоді такій добі вкінці не достає психічних сил, щоб двигати на собі матеріяльну, повну суперечностей дійсність, а її покоління життя не переживає, тільки йому приглядається, неначе бездушна юрба на спортовому стадіоні.

Такою добою є наша догасаюча доба раціоналізованого матеріялізму, якої народини почалися ще в XVII. ст., а якої найбільший вплив на душу Европи досяг свого вершку в половині XIX. ст. Покоління цієї доби також тужило за правдою, а що більше, навіть мало ілюзію, що її раз на все віднайшло. А мало статися це завдяки науці, яка почувалась у силі признати, що має розвязку буття всесвіту. Вона, мовляв, ствердила, що весь світ разом з нами є одною великою машиною, якої функцією є людський розум. Та машина складається з дрібненьких матеріяльних, неподільних частинок-атомів, які групуються між собою по лінії прав причиновости в ріжні явища, є що кожне явище вже перед собою іствувало тільки в іншій формі, то всі наслідки і причини разом узяті зі себе взаїмно виливають, є собі ідентичні і становлять матеріяльну одність. Тому світ іствує як фаталістична конечність, бо в ньому все відразу сотворене і все одночасно заіствувало.

В тій закономірній машині світа іствують механічно заложені конечні дані і передумовини, спрямовані до універсального самодосконалення і розвою. Тому фізичний, органічний і моральний поступ є іманентним, себто космогонічною конечністю людського розуму. Тимсамим поступ людства не залежить від індивідуальної волі людей, але накинений механічною силою природи, заздалегідь призначений до свого кінцевого успіху, є космічним фаталізмом історії і цілого світа, є позитивним і доказаним законом фізичної правди. Так наука вважаючи світ в цілості доступним людському розумові, схопленим у пута абсолютної причиновости, думала, що нема в ньому нічого таємничого і на тій основі признала себе відповідальною за долю людства, забезпечуючи його перед ілюзіями метафізики і релігії.

II.

Під важким олов'яним небом матеріялізму людина перестала тужити і любити, а життя стало одноманітним реєстром сірих днів бездушної праці. Як таке життя практично виглядає по здійсненні соціяльної проблеми, яка стала релігією історичного матеріялізму, те більша частина українського народу надто болюче на собі відчуває.

Але наука перша підняла таран проти духа і перша сьогодні до нього звертається. Почин вийшов з її наукових лябораторій.

Перші риси у заломі матеріялізму виразно виступили в модерній біольогії. Вже такий заклятий матеріяліст, як Гекель, виясняючи притягливість двох розродчих клітин мусів послугуватися таким духовим словом, як „любов". Але великий здвиг інтелектуальної еліти сучасного людства під супремацією духа рушив щойно з ділянки фізики, яка здавалась досі вихідною базою всякого матеріялізму. Почалось з того, що з самого початку XX. ст. Плянк оголосив нову теорію промінювання, що відразу за першим ударом повалила право причиновости, як безоглядну конечність всього іствуючого. Ця т. зв. теорія квантів дала незбиті докази, що світ не є прецизійною машиною, яка порушується при помочі ланцюга причин і наслідків, але що природа має свої спонтанічні скоки, не терпить механізму і через те є невизначальна. Те саме фізика ствердила при необчисленнім розпаді радіоактивних атомів, якими кермує не сліпий детермінізм, а якийсь побічний чинник, подібний до нашої свідомости, якої воля впливає на хід і змисл всесвіту. До повалення детермінізму причинився також Айнштайн своєю теорією умовности, згідно з якою час не посувається вперед зі своїми причинами і наслідками, а є тільки четвертим виміром світа.

Але цілковитий переворот в погляді на світ викликала нова мікрохемія. Давня хемія уважала атоми безсмертними, неподільними одиницями матерії, які від часу до часу тремтять і виділяють зі себе світло. Одначе новочасна наука переконалася, що атом складається з відємно наладованих частинок електронів і додатно наладованих протонів, яких формою руху є довші або коротші хвилі. А що за теорією Плянка промінь світла складається з дрібних матеріяльних частинок, фотонів, які також відбувають свій рух у формі хвиль, то ця порівнуюча, мікроскопійна скаля веде нас до здогаду про єдність матерії і світла. Тим самим обі форми, матерія і світло могли би переходити одна в одну, а їх відмінність полягає тільки на ріжниці скорости хвиль; матерія мала би бути промінистою енергією, тільки з повільнішим хвилюванням. Цією редукцією матерії до світла модерна фізика зійшлася з метафізикою і релігією, яка історію сотворення світа передає тільки одним реченням: „Бог сказав, хай буде світло!"

Згадана теорія Айнштайна теж стверджує, що світ є скінченим образом, за яким стоїть наша свідомість. А тому, що ця свідомість може з тим образом стикатися тільки на хвилину, подібно, як колесо стрічається тільки з одною точкою дороги, то вислідом того діткнення є хід часу. Отже можливе, що події у світі не творяться, бо вони вже є, а ми тільки попри них зі своєю свідомістю проходимо. Пригадаймо собі, що про це вже вчив Плятон, що ця думка згідна з текстом Еклезіяста і з фільософією св. Августина.

Модерна астрономія стоїть на становищі, що світ є символом і проявом духа, до якого маємо найлекший доступ при помочі математичних категорій, як про це вже думав Ґалілей, коли писав, що велика книга природи писана математичною мовою. „Здається, каже Герміт, що подібно, як іствує світ фізичної дійсности, так іствує цілий світ математичних правд, до яких доступ має тільки наш розум; оба світи від нас незалежні,

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 7. СІЧНЯ 1934.

АНАТОЛЬ КУРДИДИК.

Крізова ялинка.

(Гумореска).

— Абсолютно не дозволю! Юрчик мусить мати ялинку! Хочби ти мала без панчіх ходити на свята, а я курив „шпорти" — ялинка буде!

Це так я.

— Навіщож ти просив тоді гостей? Що я їм дам? Голубці й пироги? Щоб обнесли нас по місті? І то які? Сухі голубці!

Це так жінка з театральним жестом.

— Сухі — нічого не шкодить. Може швидше підуть. Зрештою, не я просив, а ти! Хай тоді подавляться, поки будуть обносити по людях. Кріза!

Це так я і пястуком в стіл.

— Хррр! Хррр! Хррр! — це так Юрчик у ліжечку у сні про обіцяну ялинку.

*

Я мав пятку, яку я сховав між підшивку і верх у камізольці крізь діру в кишені, бо жінка постійно не вірила, що кріза і щоденно досвіта перешукувала всі мої, повні квітів під застав, упімнень зі суду і з Каси Хворих, кишені. У критичний день ревізія їй не повелася („нічого підозрілого не найшли" — як пишуть у новинках). При сніданку я помацяв пальцями критичне місце в камізольці — пятка була на своєму місці.

— Юрчику! — підкинув я сина до стелі. — Якщо ти будеш чемний, янголик принесе тобі ялинку! Чуєш?

— Юцик буде цемний! — запевнював мене поважно. — Дуже цемний!

Я з розмахом вдягнув плащ, на радощах, що пятка є, трохи не поцілував з розмаху служницю, копнув крісло і пішов по ялинку.

І тепер прийшло те найважніше; Якщо діди кажуть, що за їх часів було краще, то я, вибачте, наплюю їм у пику. Бо прошу:

Я на браму, а проти мене пан з течкою:

— Чи пан Глобіцький?

— Я! — вистогнало моє серце, згадуючи Баторія, Бриґідки і подібні оази наших сірих буднів.

— Вибачайте! Маю доручення перевести особисту ревізію. Тамтогорічне вугілля. Шарфа знаєте?

Кричати мені хотілося на весь світ: „поліція! грабують!", але поліцай стояв коло пана з течкою, а Шарф стояв біля поліцая, всміхаючись до мене, як лікар до дитини, коли їй защіплює віспу.

І повірите: рідна жінка не найшла, а пан з течкою найшов. Обмацяв кожний рубець, жилеткою розпоров камізольку і взяв, чортиб його взяли.

— Позволите до хати, квиток дам.

Я йшов до хати, як на заріз. Юрчик допитувався далі, жінка витріщила очі. Мені відібрало мову. Я підписав якусь цидулу.

— Ялинка буде, тату? — допитував син. — Юцик цемний!...

— Дідько взяв ялинку — гаркнув я.

— То отой пан з тецкою дідько? — допитував він далі. — Ци той з крісом? Котлий, тату?

— Оба! — ґаркнув я і пігнав з хати якби мене Єринії гонили.

*

Я мусів добути зі себе всю винахідчивість, на яку здатний дух мужчини. В „Просвіті" позичив собі золотого (більше не мали) на конто конкурсової праці в березні і купив обчімхану ялинку. Вечором потяв сині заставні квіти з каси ощадности і жовті упімнення з Каси Хворих і до півночі ліпив синьо-жовтий ланцюх. Пять плящинок з аптики Каси Хворих обгорнув станіолем, а коробочку з порошків і мастей позавивав у кольорову бібулку. Зірку з жінчиного капелюха причіпив на верху. З килиму напоров кольорових ниток. Срібні ложечки з жінчиного віна і ключі доповнили решту. Фіґ не мав за що купити, але на ялинці і так було видко фіґу.

Найгірше було з Юрчиком. Він збудився, підійшов до ялинки і скривився:

— Ов-ва! За таку ялинку не варта бути цемним!...

*

Інші батьки мають спокій на свята. Я маю — безголовля.

Юрчик придивився і вішає на ялинку все, що блищить. На перший день я годину крутився мухою, поки найшов свої спинки на ялинці. Жінка не могла одягнути сукні, коли прийшли гості. Всі ґудзики з неї були на ялинці. Третього дня на ялинці висів будильник, лопатка до сміття, форма від печива і дверцята від кафлевої печі, що давно вилітали з обмурівки.

*

Сусіди пруть юрбою до моєї хати й оглядають цей мій новий винахід. Один приятель радить навіть зробити з нього патент.

Я і Юрчик — ми герої дня.

Божого походження, видаються собі відмінними тільки внаслідок слабости нашого духа, але для якоїсь могутньої думки творять одну і ту саму річ“...

Астрономія переконується також про тісний звязок фізики з ґеометрією, а стверджуючи у міжпланетарному світі несупокій, бачить, що наука Плятона, згідно з якою у всесвітньому просторі Найвищий Будівничий розвязує недосяжні для нас ґеометричні завдання, набирає релігійної правди.

Модерна медицина теж учить, що організм представляє собою ґеніяльну конструкцію і доцільну організацію, яка відповідно функціонує тільки як цілість і як таку за випадок хороби треба лікувати, а не поодинокі орґани. „Добре є каже берлінський лікар Берґман, коли в тих тяжких матеріялістичних часах брутальної боротьби за істнування бачимо у складній будові людського орґанізму відбиття величнього творчого Духа мудрости і доцільности, бо це дає нам багато до надуми і спрямовує наші наукові зусилля поза сірі будні боротьби за істнування“.

На закінчення додамо, що теперішня фізика вчить, що вся енерґія біжить до свого кінцевого стану, себто смерти і що згідно з релігією, світ разом з простором і часом мусів мати свій початок, а цей міг бути тільки актом найвищої думки, тому, що весь всесвіт є буттям, виповненим думкою, яка цим всесвітом кермує і його перевірює.

Як бачимо, сама наука звертає наші очі туди, де панує неподільне царство релігії і творчий світ суверенного духа.

ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ.

Український клієнт говорить по польськи.

Сумна це правда, що життя одиниць так само як життя народів складається з безлічі непомітних дрібних зусиль, які разом узяті є істотною передумовою великих осягів. Впертим і постійним виявлюванням своєї волі можна куди більше добути, як хвилевим, хочби дуже величнім зусиллям. Славяни взагалі та українці зокрема знані з того, що в порівнанні з іншими народами, от хочби нпр. з німцями, справді здатні в моменті захоплення до хвилевих імпонуючих подвигів, але не мають зрозуміння для щоденної, муравлиної, дрібної та безупинної роботи в одному напрямку, над одним ділом. Вони задивлені у великі цїли — і нехтують „дрібницями“, при чому „дрібницею“ нераз уважають справи найбільшої ваги. Хочу на одному прикладі виказати, як нехтування такою „дрібницею“, по суті найповажнішою річчю, мститься у цілому нашому життї.

Маю на увазі ноторійне у нас явище: як то наші люди вміють виголошувати великі промови на „принципіяльні“ національні теми та зокрема говорити багато про боротьбу за рідну мову, переслідування її і т. д., але скрізь там, де не треба, — самі говорять по польськи! Взагалі українці в щоденному життї не вміють шанувати своєї мови і в зустрічі з членами інших народів, в першу чергу з поляками і жидами пристосовуються до них і вживають польської розговірної мови на вулиці, і в урядах і в торговельних та особистих взаєминах. Знаю багато випадків, що поважні громадяни, а навіть часто т. зв. націоналістична молодь, в неукраїнських крамницях і підприємствах послугуються польською мовою. Вони вважають це „малозначною дрібницею“.

Крім цього міське простолюддя радо оачить, що визначні громадяни стидаються своєї мови, само вважає її чимось гіршим. Знаю нпр. конкретний випадок, коли один із найбільш відомих старих українських діячів-патріотів підчас свята УМХ, купуючи щось у вуличного торговця, говорив до нього по польськи, а торговець відповів по українськи!

Така, на перший погляд „дрібниця“, коли її не перестерігати, ослаблює моральну силу нації.

Поза непошанування рідної мови спричиняє великі матеріяльні шкоди в загальному білянсі народнього господарства. Нехтування української мови в торговельних взаєминах поглиблює безробіття серед українського громадянства. На перший погляд це моє твердження виглядає на парадокс. А проте фактом є, що польські і жидівські ремісники і торговці не хочуть тримати української прислуги, чи українських **практикантів**, бо вони не бачать в тому ніякого матеріяльного інтересу. Колиб українські покупці говорили по-українськи і вимагали цього від неукраїнських купців і ремісників, то вони у власному інтересі старались би мати **українську прислугу**. В часі теперішньої господарської скрути покупці є для всіх такими бажаними гістьми, що навіть вроджений шовінізм неукраїнських купців мусить уступити на задній плян. Є нотоpичною річчю, що по містах трудно дістатися українським хлопцям на практику до чужинців. Вони мусять дуже часто кривити душею і не признаватися, що вони українці.

Уживання чи невживання української мови в торговельних взаєминах впливає навіть на зверхній вигляд міста. Колиб українські покупці самі берегли прав української мови, тоді неукраїнські торговці й ремісники не тільки старались би мати в себе частину українського персоналу, але йшли би ще крок дальше і намагались би притягнути до себе українську клієнтелю українськими вивісками.

Непошанування української мови самими українцями є також одною з головних причин кволости української преси. На цілому просторі українських земель в Польщі ми українці маємо тільки 2 щоденники, але і вони борикаються з матеріяльними труднощами. В широкому світі преса базує своє матеріяльне істнування головним чином на доходах з **оповісток-анонсів**, себто з купецької реклями. Торговельна реклями дає пресовим видавництвам дуже часто більші прибутки, як прихід з розпродажі і передплати. Приміром в Америці реклями є взагалі головним джерелом утримання преси, а розпродажа поодиноких чисел і місячна передплата є там побічним джерелом доходів пресових підприємств. Українська преса має мінімальні прибутки з купецької реклями і головно тому не може витримати конкуренції з польською і жидівською пресою щодо обему, інформаційної служби та технічних уладжень. Колиб українська клієнтеля, що робить закупи в неукраїнських крамницях розмовляла в українській мові і вимагала оповісток в українській

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 7. СІЧНЯ 1934.

П. КАРМАНСЬКИЙ.

Святий Вечір на океані.

Пароплав несеться трицятим ступнем північної широти, в околиці Канарійських Островів.

Океан розгулявся. Висока ворожа хвиля наскакує на стіну пароплаву, гркоче, ломоче, гримить. Пароплав підскакує, хитається непевно і знову своєю вагою звалюється в прогалини між високими гребенями.

Вечір і жах розбурханої стихії, прибільшені темінню ночі, залягають на подорожніх, перетомлених довгою дорогою від берегів Південної Америки.

У їдальні ясно і якось привітніше ніж звичайно. На середині салі стоїть прибрана ялинка: леліє чічками, сміється до гостей. Гомонять голоси, об тарілки цокають ложки, вилки й ножі — і почувається якийсь настрій, не такий, як звичайно. Діти виявляють своє захоплення і радість з приводу святкових дарунків від управи пароплаву; старі радуються вкупі з діточками. Об тарілки брязькають ложки, вилки й ножі.

Враз входить орхестра; свічки на ялинці починають сміятись білим полумям, чічки тремтять і ясніють усім своїм блиском. Діти обступають ялинку, з заховіттям плещуть у долоні. В очах старших починає займатися сяйво зворушення.

І починає гриміти орхестра і десятки дужих голосів підхоплюють маршову арію і саля гримить святковою німецькою піснею: O, Tannenbaum!

Втихає гучна мельодія і несеться нова пісня: Stille Nacht, heilige Nacht.

І зворушення обхоплює усіх подорожніх і навіть дикі еспаньоли-арґентинці здіймають з голов свої неестетичні берети, з якими не розлучуються ні на хвилину; — до сердець усіх промовляє далекий, милий голос із рідних країв, з гомінких міст, з тихих сіл, з піль, снігом побілених, з рідних хат.

Усі забувають про невигоди і перетому довгої дороги, щезає немиле почування, що йде вкупі з морською хворобою — кожний почуває себе молодшим, сильнішим.

Перевалюються високі буруни, грохочуть об стіни пароплаву, вовна піни залітає добре зашрубовані круглі вікна, посуда обсипається зі столів, вряди-годи могутня сила кидає пароплавом у безодню і дикий рокіт зриває усіх на ноги, побілюючи їх обличча блідістю. А проте все перемагає настрій святого вечора: якась таємна сила вливається від нього в душу і плинить усіх.

Подають чарки з вином і склянки з пивом. Гомонить сороката громада дітей усіляких країв і підсонь, чути вілорвані слова всіляких мов, — усі переживають однакові почування. І думки усіх блукають десь далеко, линуть до рідних: до кожного усміхається надія зустрічі з коханими на рідній землі. Новий Рік зустрічатимуть усі вкупі з тими, з ким звязані їх серця і думки.

І в моїй руці чарка з жовтим вином. І я вкупі з усіми зустрічаю свято їх радости і сподівань. І в мене всі думки зводяться до одної: визволитися з цієї вязниці пароплаву, почути під стопами землю, покінчити довгу, томлячу дорогу.

А проте... Куди я іду? До кого? Хто зустрічатиме мене, коли я з моєю мізерією скитальця опинюся на землі?

Я син української землі, син нації, яку людська злоба розпорошила по всім світам і кинула під стопи людства на горе і наругу. Передомною стоїть отвором ціла земля; та всі краї дожидають мене з нуждою і насміхом. А рідна земля? Вона для мене замкнутим раєм; їй не вільно пригорнути до лона свого сина.

Куди іду? до кого?

Зміню країну, зміню підсоння — та чужини не зміню. Не розгублю ніде скорботних дум вигнанця: не розлучуся з тугою бурлаки.

А все таки — і в моїй душі якось повеселішало і дихнуло миром. Здається, наче би янгол спокою війнув по ній своїм ясним крилом. І до мене сміється щось любе, давно забуте.

І я співаю з усіми: Stille Nacht, heilige Nacht.

Пусте, що буруни ломочуть об стіни пароплаву; пусте, що пароплав несеться трицятим ступнем північної широти і колишеться непевно над безоднями та що ніч розгорнула свою грізну пащу над мізерною, кволою цяпиною.

Stille Nacht, heilige Nacht... (Тиха ноче, свята ноче..)

Атлянтик, 24 грудня 1922 р.

пресі, чи покликувалася на анонси в українській пресі, тоді напевне українська преса мала би таку саму скількість рекламових оповісток, що й польська чи жидівська преса. Знаю нпр. такі два конкретні приклади: коли анонсовий представник „Діла" звернувся за анонсою до відомої, „маймодніщої", у Львові цукорні, почув від власника, що він „не має українських клієнтелі", бо у своїй цукорні не чув ще українського слова. Тимчасом можна відразу назвати кілька українських пань, які є постійними гістьми в тій цукорні. Другий подібний випадок трапився у відомій крамниці з фарбами: анонсіер „Діла" на місці, у крамниці, вказав власникові на одного клієнта, що говорив по польськи, але був — директором одної української установи! Сумно, але правдиво...

Маємо в Польщі лише по містах і містечках около один мільйон українського населення, отже мільйон покупців. Це велика сила і для нас досі сила невикористана. Правда, що й українські торговельні і промислові підприємства, всеодно кооперативні чи приватні, не розуміють ще значіння і користей пресової реклями та анонсуються дуже мало в українській пресі. Навіть наші торговельні централі, як Центросоюз і Народня Торговля, не дбають про те, щоби великі чужинецькі промислові заведення, з якими вони мають торг. звязки, рекламували себе в українській пресі. Вони купують у них десятки і сотки вагонів товару для кількох тисяч українських кооператив і могли би домагатися від тих чужинецьких фірм реклями в українській пресі. На жаль, ця справа не находить належного зрозуміння і реальної підтримки у наших установах.

Ці міркування не виступають проти гасла „свій до свого". Навпаки, я завжди пропагую погляд, що кожний українець має обовязок це гасло реалізувати у практиці. Однак наша дійсність така, що робимо щойно перші кроки в напрямку організації власного промислового виробництва і ще довгий час в багатьох галузях промисловости будемо примушені користати з чужого виробництва. Щобільше. Навіть в торговлі є багато галузей, в яких нема українських торговців; деякі з них теж не витримують ще конкуренції з чужими фірмами якістю краму. Так чи інакше ще довгий час будемо змушені купувати в неукраїнських крамницях та бути відборцями чужого виробництва.

Французький психольоґ Пейо написав в одному зі своїх творів, що американські індіяни тому зникли, як нація, із лиця землі, що не вміли управляти ріллі. Вони не були здібні до дрібного безупинного вияву волі, якого вимагає праця на ріллі і тому загинули як нарід, хоча в деяких моментах уміли здобутися на незвичайно ґеройські вчинки. Примір американських індіян доказує значіння дрібних зусиль т. зв. дрібниць в житті націй.

Український нарід здібний в хвилі захоплення доконати великих річей. Недомагає в нас тільки те, що в нас ще загал українського громадянства не привязує ваги до т. зв. дрібниць, не бореться за ці дрібниці, не вміє з малих непомітних дрібниць творити великі речі.

СЕМЕН ДЕМИДЧУК.

Американський Christmas і St. Claus.

(Допис з Америки.)

Коли пів мільона українців вживає якогось хоч і нелітературного слова, то всетаки варт зазнайомити з ним український загал, тимбільше, що 250 мільонів не-українців уважають його за своє рідне поняття. Крім того походження обох у наголовку наведених слів має спільність з нашою релігійною традицією. Отже слово „крісмес" має також первісну грецьку форму „X-mas" тобто грецьке слово „Хріст" з англійським додатком „mas" і в такій формі вживане наперемінy з „Christmas" на властиве означення Різдва в цілому англьо-саксонському світі, а слово „Сейнт-Кльос" не ніщо інше, як наш св. Миколай, що перейшов німецьку еволюцію і в такій формі, як подано в наголовку, перейшов до Америки з вимовою „Санта-Кльос", а в скороченні навіть само „Санта". В додатку поняття „Санта Кльос" в Америці тісно сплетене з поняттям „крісмес" і оба слова служать на означення цілого сезону Різдвяних Свят, який зачинається зараз після Дня Подяки, тобто з кінцем листопада і кінчиться з Новим Роком.

В засаді це релігійне свято і його святкують з великою виставністю по церквах всі християнські громади, особливо католицькі. Але згодом „крісмес" став також і національним американським святом, наказаним навіть федеральним урядом і тому сьогодні, 26. грудня, припадає національне американське свято тому, що властивий день, тобто 25. грудня, припав на неділю, а неділю і так уважають святом державним, отже обовязково вільним від праці. Інакше Різдво тревало би лише один день. Та сезон „крісмесу" є в Америці найбільшим бизнесовим сезоном з огляду на загальний звичай складання та пересилання подарунків. І цей звичай неначе санкціонований державним законом, бо нпр. міністерство почт уже який місяць наперед видає осторогу в ґазетах і спеціяльними оповістками у почтових бюрах, щоби загал населення спішив з висилкою пакунків на Різдво і не перетяжував почти перед самим святом. Це ніщо інше, як заохота, щоби купувати дарунки і підтримувати промисловість нації. Загальний звичай передавання собі взаємно подарунків скріпляє до деякої міри бізнес штучним способом, бо неодин міг би доношувати напр. старе убрання ще й зо два роки, якби так не дістав від когось щось нового, а зате і він обовязаний дати від себе якийсь практичний дарунок. Отже цей звичай підтримує і фабрикантів і дає зарібок десяткам тисячів робітників. А вже щодо забавок, то Америка спроваджує їх з цілого світа і посередньо дає зарібок сотням тисяч людей в Европі, Азії та в Австралії. Особливо Німеччина й Японія має тут великий ринок збуту на свої забавки. Забавочний промисл має таке значіння в Америці, що негайно по „крісмесі" тутешні власники крамниць та гуртових складів роблять замовлення на другий „крісмес", а при тій нагоді клопочуться про те, які нові забавки придумати на новий сезон. Отже в той спосіб деякі підприємства працюють безнастанно цілий рік, щоби наситити американського молоха своїми забавками й іншими виробами, які йдуть на продаж у різдвянім сезоні.

До цього сезону належать також і декорації. Різдво — це одна велика прилюдна маніфестація. Кожне вікно прикрашене червоними або зеленими вінками кілька неділь. Крамничні вистави по вікнах це справжні вистави, а не лише декорації. Особливо в так званих „департаментових сторах" (крамницях) по великих містах.

Це такі крамниці, куди можна зайти без сорочки, а виїхати звідти автомобілем, везучи зі собою навіть деревляний дім, щоб його за кілька годин поставити на будівельній площі і виввінувати найвибагливішою обстановою. Тому не дивно, що через такі „департаментові" крамниці переходить мільони людей у різдвянім сезоні, а їх головна нава має вигляд церкви, прикрашена образами релігійними, прапорами, квітами, вінками й ін., а для скріплення ілюзії, ніби це була церква, ще й орґани грають церковні мельодії, або навіть хор співає релігійні пісні. З надвору крамниці, театри й загалом прилюдні підприємства прикрашені ґірляндами й фестонами, а на великих міських площах стоять велетенські різдвяні дерева з безліччю ріжнобарвних лямпок і на само Різдво відбуваються під ними маніфестації. Звичайно співають славні хори різдвяні коляди при великім здвизі народу. Крім цього кожна родина старається поставити у себе дома різдвяну ялинку в такім місці, щоб її видно було з надвору, а в менших містах, або на передмістях великих міст ці ялинки стоять на ошклених ґанках, і як ввечері їх освітять чудовим електричним світлом, ви маєте ілюзію, що це зачарований світ. Звичай прикрашувати вікна вінками, а доми ялинками став таким загальним, що напр. старі, ортодоксальні жидиімігранти нарікають, що їх діти американізуються, тобто християнізуються і для них батьки мусять заводити всі різдвяні звичаї, включаючи звичай прикрашування різдвяних деревець. Чи не найславніший в Америці рабін, д-р Стефан Вайс з Ню Йорку, відправляв учора богослужения в жидівській каплиці, приміщеній в славнім музичнім інституті в Карнеґі Голл і в проповіди сказав, що „Жиди не мають чого бути сумними через народження Христа, бо Він змінив обличчя землі як ніхто інший на світі".

Коли мова про шанування різдвяних дерев, то варт на цьому місці згадати, що вчора зібра-

лося кілька осіб в національнім парку ґенерала Ґранта, 60 миль від міста Фресно в Каліфорнії, щоби вшанувати найстаршу американську смереку, що має 265 стіп висоти і 40.3 стіп у промірі, а її вік обчисляють понад тисячу літ.

Родинне свято з нагоди Різдва полягає у спільнім обіді, на якому обовязково має бути индик, або хоч курка. Святого Вечора тут не знають, але співають коляди через радіо. Властиво є дві коляди: одна латинська „Адесте фіделес“, друга німецька, лише з англійським текстом „Гайліґе Нахт, штілле Нахт“. В католицьких церквах йде богослуження від 12 год. в ночі („Пастирська Сл. Б.“), а в протестантських рано. В церквах звичайно поставлені різдвяні деревця, а в часі богослужень йдуть спеціяльні збірки на церкву. В католицьких церквах проголошують наперед, нпр.: „Сьогорічна різдвяна колекта коштує десять дол. від родини“. Крім того йдуть надзвичайні складки на катол. університет, на семинарію, тощо.

Але головні збірки з нагоди Різдва йдуть на забезпечення хорих, недужих і бідних. Під цим оглядом Америка є справжнім ідеалом. Ґазети від себе, ріжні добродійні інституції від себе видають спеціяльні поклики, щоб ніхто не був голодним у часі Різдва. В самім місті Ню Йорку роздано харчів в торбах та кошиках біля 200 тон. А те, що „Санта Кльос“ пороздавав поміж сиротинці, захисти для бездомних, для моряків і в ін. інституціях, не можна обчислити. Спеціяльно займаеться протитуберкулічне товариство продажю марок добродійности на кілька тижнів перед Різдвом, а загально відома Армія Спасення настановляє на перехрестях вулиць людей перебраних за св. Миколая, з дзвіночком в руках і кітлом, завішенім на триніжку, щоби накликували прохожих до жертв для бідноти. Отже в парі з бізнесом йде також і чоловіколюбність.

Українське Різдво святкуємо тут старосвітським звичаєм, хоч як це невиґідно для наших робітників і хоч як ми через те тратимо молодь. Але „традицію“ мусимо вдержати під загрозою наклеймування ініціяторів зміни як народніх зрадників, поки останній земляк ще схоче піти на греко-католицьке Різдво до церкви в день 7. січня, отже в 14 днів після американського „крісмесу“. Лише базар „Сурма“ в Ню Йорку не може діждатися тієї хвилини і вже заздалегідь пускає українські коляди через голосник грамофону на „Український Бродвей“ в Ню Йорку, тобто на Авеню „А“, де збираються сотні нашого землячтва і тішаться своїми рідними мельодіями.

МІЛЕНА РУДНИЦЬКА.

Акція рятунку голодної України на міжнародньому терені.

Думаю, що всіх моїх земляків, які працюють у комітетах рятунку голодної України — чи в рідному краю, чи за далеким океаном, чи на політичній еміґрації в Европі — огортає часто, подібно як і мене, пригноблююче почування безрадности і безнадійности. Кожна громадська робота вимагає віри в успіх справи. Без тієї віри, без надії на добрий вислід наших зусиль, неможливо захопитись працею, а без захоплення немає доцільного громадського діла.

Завдання рятункової акції — так каже здоровий розум у тому, щоб нести допомогу голодуючому населенню України. Але як це зробити, коли радянський уряд заперечує факт голоду? Чи можна манити себе надією, що більшовики дадуть свою згоду на міжнародню допомогову акцію і посередньо самі ствердять перед світом свою політику винищування голодом України? Значить — діяльність Комітетів Рятунку України не має перед собою ніяких виглядів на успіх, а тимсамим ці комітети не мають рації істнування?

Так моглоб видаватися на перший погляд. Одначе поруч гуманітарного завдання комітетів, завдання, яке вдовольняюче можна би розвязати тільки через міжнародню допомогу у великих світових розмірах: є ще й другий бік нашої діяльности, не менше важний і не менше відповідальний від першого. Це акція пропаґандивна, це завдання інформувати світ про голод на Україні і його причини, а в слід за ним мобілізувати прилюдну опінію світа на рятунок України.

Коли дивитись на перспективи і вислідии праці Рятункових Комітетів під кутом фактичної допомоги страждаючому і вигибаючому від голоду населенню України, нас огортає жах і руки опадають у почутті безсили. Зовсім інакше випаде оцінка дотеперішніх досягнень Комітетів Рятунку України та їхніх виглядів на майбутнє, зроблена під кутом політичним. Без ніякого перебільшення треба ствердити, що біланс нашої піврічної праці в напрямі зацікавлення чужинного світа траґедією Великої України — дуже корисний.

Не тут місце перечисляти всі позиції цього білянсу (які зрештою були своєчасно зареєстровані в нашій пресі). Вистане пригадати головні розвоєві етапи рятункової акції, щоби дійти на цій основі до кількох загальних помічень і висновків.

Памятаємо перші голоси чужинної преси про голод на Україні, які появилися з початку літа м. р. Ці перші відомости закордонних журналістів зовсім затемнювали або викривляли політичний бік справи, себто промовчували правдиві причини голоду. Саме тоді основуються перші комітети рятунку голодної України на західних українських землях Чернівці) і в европейських осередках української політичної еміґрації. В міру як ці комітети розвивають свою діяльність, як появляються їхні заклики, відозви, меморіяли, бюлетени — події на Великій Україні находять щораз сильніший і вірніший відгомін у закордонній пресі. Тоді також появляється знаменний меморіял д-ра Амменде, секретаря Конґресу Національних Меншин, а опісля — під впливом заклику українського греко-католицького епископату відозва віденського кардинала Інніцера. У другій половині вересня українські виступи на міжнародній арені визначаються особливою активністю. Завдяки енерґійним українським заходам

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 7. СІЧНЯ 1934.

ВОЛОДИМИР БІРЧАК

СВИНЯЧЕ ВУХО.

До Головнослужновського[1]) Уряду в . . .

Во нашом селі уживает громадський пастир, Грицько Перебіжний, до пасенія свиній свого сина Івана Перебіжного. Сей же Іван Перебіжний — младенец скажених[2]) нравов та упавшей моральности — уживает ко спасенію свиній лютого собака. Сей же собак не є снажденний[3]) на писку корзинкой, сіє есть написником і тако без етаво лютий будущи ділает свиніям, а тим самим і їх собственникам великую утрапу, то есть шкоду.

І так дня 25. мая сего года сей лютий собак ввергся на мою свиню, роздерл ей дараб[4]) тівого уха. Тому, що такое злорадное поступованіе лютого собака а тим самим і поступованіе морально упавшого младенца Івана Перебіжного не может остати безкарное, не штрофованое, ибо сего вимагает справедливость, чтоби каждое злодіяніе било покараное, а також тому, что я как собственник етой свині должен бити вознаграждев, вношу до Пресвітлого і Високого Головнослужновского Уряду моє скромное прошеніе, чтоби той же Главнослужновскій Уряд повеліл, наказал под екзекуціов доразу до 8 дней, чтоби Грицько Перебіжний заплатил мні за урваное свинячое ухо штроф 400, сіє есть: чотириста чеських корон.

Он будет викручуватися, но Пресвітлий і Високий Головнослужновський Уряд не должен йому давати віри, а должен сія деньги мені доразу стягнути.

З почтенієм
Іван Бачов, народний учитель в . .

[1]) Головнослужний — це начальник повіту на Закарпатті, [2]) вівесених, [3]) (автор скарги мабуть має на думці російське: снабженний (забезпечений), [4]) кусень.

Дня 26. 5. 1922 года.
ч. 1273 аі 22.
До пана Івана Бачова учителя в . . .

Вашу просьбу, внесену до тутешнього уряду дня 26. 5. 1922 під чис. 1195 аі 22 в ділі домагання 400 Кч. титулом винагороди за кавальчик роздертого свинячого вуха, від Грицька Перебіжного, відкидається як цілком безосновну.

Умотивовання: По нинішнім торговим цінам мож за 400 Кч. купити 50 кг. живої ваги свинячого мяса. Роздерте свиняче вухо цілком не зменшує торгової ціни свині, тим самим Ваше домагання винагороди 400 Кч. є цілком безосновне.

Одночасно напоминаємо Грицька Перебіжного, щоби сам випасав громадські свині, а не уживав до того малолітного сина та невідповідну собаку.

За головнослужновський уряд
(нечиткий підпис.)

— — — — — — — —

До Головнослужновського Уряду в . . . .

Писанієм з дня 1. 10 с. года ч. 1278 аі 22 откинув мені Головнослужновскій уряд моє прошеніє, чтоби Грицько Перебіжний виплатил мні 400 Кч. за роздертое свинячое ухо. Тому что ето рішеніє несправедливое, вношу проти него рекурс, а сіє із тих во причин.

Скажіте, господин головнослужний: колиб так Вашей дуже почтенной і поважаной сопрузі, или вашей доньці хто так роздер кусок уха, или какую иншую потребную часть тіла, или оттял носу, или палец — чи і тогди ви сказалиб, что ето ніщо і что за ето не належиться жадное вознагражденіе і жадное покараніе злодіїлателя?!

Ніт, ви єго покаралиб! Вот, когда оно так есть із людьми, то так само оно есть і зо свиньми. І моя свиня іміет свою ціну, свою вартость, свою вагою, але она іміет тоже свою вартость і свою честь через свою красу. Не все равно есть, есть ли свиня чорная, или білая, чистая, или брудная, з цілим ухом — или із роздертим ухом, или одорваним хвостом.

Із сієя причини во второе вношу своє смирное прошеніє, чтоби Пресвітлий і Високий Головнослужновский Уряд покарал, поштрофовал Грицька Перебіжного карою коли вже не 400 Кч., то хоч 200 Кч. Сіє будет іміти і моральное значеніє, ібо большевицькая агітація шириться вже і по наших деревнях і вже нітко[4]) нікого не боїться і пастуховни собак дерзает безкарно розорвати ухо свині народного учителя. Коли єто Пресвітний і Великоможний Головнослужновский Уряд пустить плазом, сіє есть безкарно, тогди каждий собак важиться скакати вже не только на свиню народного учителя, но і на самого народного учителя, что уже значить комунізм і конец всякой власти і всякого авторитета.

З почтенієм
Іван Бачов,
покривджений народний учитель.

— — — — — — — —

Від того часу минуло уже більш як десять літ. Недавно був я в тому городі, в тому головнослужновському уряді й питав, як скінчено справу зі свинячим вухом?

Мені сказано, що — наскільки стверджено урядово — пан Іван Бачов вже давно зарізав свиню і зїв її враз з родиною на своє здоровля, хоча і з роздертим вухом.

Морально „упавший младенец“ Іван Перебіжний покинув випасати свині і пізчить само гімназію. Головнослужний покинув уряд і отворив адвокатську канцелярію, пан учитель Іван Бачов перейшов уже на добре заслужену пенсію, але вряди-годи заходить до уряду й питає:

— Ну? Ви ще не зрішили проневія про моє роздерте свинячое ухо?! Ой, то ви поволи урядуєте! Пропало моїх 400 корон!

[4]) нікто.

справа голоду вирнає наперед на терені кільком міжнародніх організацій, а саме на терені Конгресу Національних Меншин, на Обєднаному Комітеті міжнародніх жіночих організацій та на Міжнародній Федерації колишніх жовнірів. Невважаючи на всі зусилля проводу тих організацій „стушувати“ справу, ступити її політичне (протиросійське і протибільшовицьке) вістря, український голос обвинувачення і протесту проти нечуваного в історії злочину лунає щораз голосніше.

Після тієї підготовки в пресі і на терені міжнародніх установ приходить сконцентрована українська атака перед Радою Союзу Народів. Завдяки високо гуманному становищу голови Ради, премієр-міністра Мовінкля, українська акція перед Союзом Народів увінчалася великим успіхом: дня 29. вересня м. р. вона найшлася на засіданні членів Ради Союзу Народів і через дві години ця „неприємна“ справа (особливо неприємна для держав, які щойно заключили з російським більшовицьким урядом торговельні договори і пакти неагресії) спиняла на собі увагу панів міністрів, які мають стільки власних клопотів і так дуже не люблять „дразливих питань“... Факту голоду ніхто з них не заперечив. Щоби оминути мериторичну дискусію над жахливим положенням на Великій Україні, члени Ради Союзу Народів вдалися у розгляд „формальних“ моментів і ці формальні моменти (в яких Союз Народів так кохається...) допомогли їм спекатися відповідальности за міліони людського життя та перекинути справу на Міжнародній Червоний Хрест. Але чи це не великий успіх, що справа голоду в Советах була поставлена на женевському терені виключно в площині української справи та що ми примусили Раду Союзу Народів присвятити бодай одно засідання трагедії України? Хто знає режисерів і куліси женевського театру, цей оцінить як слід українську перемогу.

У Міжнародньому Червоному Хресті справа допомоги голодній Україні застрягла від трьох місяців, бо вже три місяці Міжнародній Червоний Хрест не може діждатися відповіди від совітського уряду на свою пропозицію щодо міжнародньої допомогової акції.

У міжчасі в поодиноких европейських краях, в також у Канаді і у Зл. Державах Америки пішла дальше акція українських рятункових комітетів та громадських і політичних організацій, що займаються справою голоду. В цьому періоді акція йде не тільки писаним, але й живим словом. Відбуваються пресові конференції, віча, протестні демонстрації, дні національної жалоби. На окрему згадку заслуговує протестна акція перед президентом Рузвельтом у звязку з визнанням Америкою Радянського Союзу.

Всі ці заходи не лишились без вислідів. Коли офіційні державні чинники ще глухі на зазиви рятунку, то громадська опінія ріжних народів реагує на них щораз живіше та присвячує щораз більше уваги подіям на Великій Україні. Основуються мішані українсько-чужинні рятункові комітети, до яких у деяких державах вдалося притягти одиниці з авторитетним іменем. Вкінці остание досягнення дотеперішньої нашої акції на міжнародньому терені: міжконфесійна і міжнародня конференція всіх допомогових комітетів, яка відбулася під проводом кардинала Інніцера у Відні в половині грудня м. р.

На цій конференції вже не треба було зясовувати причин голоду, як це доводилося робити стільки разів перед чужинним світом Не було потреби пояснювати слухачам, як воно дійшло до того, що на найбільш урожайній землі в Европі, на землі заселеній працьовитими, запопадливими хліборобами, без ніякого стихійного лиха, навпаки при гарних урожаях, міліони людей гине з голоду. Зайве було говорити про жах і божевілля голодової смерти та про всі страшні неминучі наслідки голоду, фізичні і моральні. Зайве було також переконувати учасників про необхідність допомоги.

На віденській конференції зібралися здебільша самі заінтересовані: крім українців — земляки національних меншин, що живуть на Україні: москалі, німці і жиди. Зібралися разом, щоби спільно радити над можливістю допомоги та над засобами приєднати опінію світа для справи рятункової акції.

Представники українських комітетів займають у справах тактики рятункової акції засаднично інше становище, ніж представники німців і жидів. Тоді, коли тамті вірять, що промовчуванням усіх політичних моментів та ставленням справи виключно в гуманітарній площині можуть зєднати для допомогової акції і світ і більшовицький уряд, то навпаки українці знають, що одинокий правильний шлях, це кричати на цілий світ про голод і його причини. А тоді може й світ найде засоби, щоби примусити більшовиків до зміни їх політики супроти України, може й більшовики заперестануть свого жорстокого масового виморювання людей голодом, коли переконаються, що затаїти його перед світом не можна.

Ці ріжниці в поглядах на тактику між українцями і представниками національних меншин на Україні, зазначилися різко на віденській конференції. Інше було також наше становище в справі форм допомоги. Бо коли німцям і жидам майже вистарчає індивідуальна допомога (шляхом висилки грошей і харчевих посилок через Торгсін), то для нас ця форма допомоги як засіб усунення або бодай зменшення національної катастрофи, загалом не входить у гру. Нема ніякої пропорції між траґедією, яку переживає Український Нарід, а положенням німців, жидів і москалів, яких земляки також терплять голод у Советах. Тому й не дивниця, що інші наші погляди на те, як зарадити лихові.

Але не ці ріжниці були найважнішим і найцікавішим моментом віденської конференції. А важне і цікаве було те, що представники національних меншин, розкинених серед українського моря, яких доля звязала нерозривно з долею Українського Народу, та представники всіх віроісповідань присутні на конференції може й проти своєї волі — фактично нашій справі служили. Треба було чути, що говорив представник москалів і пригадати собі, як цей самий пан поводився три місяці перед тим на Конґресі Національних Меншин у Женеві, — щоби зрозуміти, яку величезну інформаційно-пропаґандивну працю виконали Українські Рятункові Комітети, як вони примусили чужинний світ прислухатися до нашого голосу та як „перевиховали“ наших противників і всяких „невтральних“.

Білянс дотеперішньої рятункової акції в користь голодної України на міжнародньому терені вчить нас наглядно одного: чого може доконати збірне зусилля українського громадянства, коли до праці стають усі — без ріжниці політичних поглядів і без огляду на партійні противенства.

Український Народе!

Підстава добробуту, поступу й волі — це рідна освіта. Але пів міліона українських дітей не має змоги користати з неї. Під загрозою необчислених наслідків для існування нації, мусимо здобути основи для рідної освіти хочби з яким трудом, хочби яким тернистим шляхом, хочби якими жертвами.

Виконуючи волю народу, „Рідна Школа“ прямує до того, щоби своїм впливом охопити всю українську молодь, щоби ту молодь виховати в любові до рідної нації та готовости до служби для неї.

І „Рідна Школа“ творить свої приватні школи, пригортає в них поверх 20 тисяч української дітвори, вщіплює в неї свідомість завдань і мети нації, скріплює її волю — характер. Міцну гать будує, щоби не допустити до байдужости у відношенні до своєї нації; тверду боротьбу зводить, щоби не допустити до духової й моральної загибелі. Важко це приходить бо наш нарід убогий: у нас „чорніше чорної землі блукають люди“...

Але для такої справи треба масових зусиль. Кожний крок на шляху розвитку нації, це вислід важкої праці, змагань і жертв. Кожна одиниця має мати свою пайку в тих змаганнях. Тому ніхто не може відмовити помочі на виховання молодого покоління. Успіх допомоги залежить не тільки від величини датку, але й від масовости.

Вже ввійшло у звичай що рік від року складає нарід свої дари для „Рідної Школи“ з нагоди Різдва Христового. Складає їх на опіку над українською дітворою так, як убогі пастирі складали свої дари Дитині-Ісусові Нехай-же й цього року, згідно із звичаєм обєднаються тутіше, як звичайно, біля „Рідної Школи“ в масовій жертвенности всі.

Не звертаємося за милостинею, бо говоримо в імені народу. А нарід вимагає від своїх членів тільки сповнення обовязку. Ні партійні переконання, і вбогість, ні гіркі часи не можуть бути перешкодою там, де йде про життя й будучність нації.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“:

Іван Галущинський, голова; д-р Мирон Коновалець, секретар; о. д-р Василь Лаба, I. заст. голови, Дмитро Великанович, II. заст. голови; Орест Радловський, скарбник. Члени: Микола Ластовецький, Ярослав Маслик

Велике льосування премій для передплатників „ДІЛА“,

які вирівняють залеглости і вплатять передплату за час до кінця червня ц. р.

Перша чолова премія.

Білет першої кляси на подорож залізницею і кораблем **враз з удержанням** на трасі: залізницею Львів - Констанца, опісля кораблем через Чорне Море—Константинопіль—Море Мармара—Дарданелі — Егейське Море — довкола Малої Азії — Яффу—(Палестина) — Гайфу — Піреус і назад до Львова. — Білет тої їзди коштує 1.055 зол. Подорож відбудеться в літній порі. — Ближчі інформації подамо в дальших числах. — Прогульку уладжує Польське Трансатлянтійське Корабельне Товариство

Лінія Ґдиня—Америка.

ЦЯ ПОДОРОЖ ЧОРНИМ МОРЕМ, через казковий Босфор, — величній Царгород, Святу Землю з Вифлеємом й Єрусалимом, країну чарів Грецію залишуться повік у споминах щасливого учасника — вильосованої нагороди.

Друга чолова премія.

Ніжна машина до шиття т. зв. 15 К 26 з ґарнітуром світової фабрики **SINGER SEWING MACHINE COMPANY,** вартости 515 зол. — Машину можна оглядати у Львівському Відділі тої фірми при вул. Академічній ч. 2. (камениця готелю Жоржа).

МАШИНА ДО ШИТТЯ, світової марки Зінґера, необхідне знаряддя у кожній хаті буде милою несподіванкою вильосованою в нашім конкурсі.

Третя чолова премія.

Синій лис, або жіноче чи мужеське **ФУТРО** до вибору, вартости 500 (пятьсот) золотих від фірми ЮЛІЯН ГЛУШЕВСЬКИЙ, вул. Коперника ч. 16. II. п.

СИНІЙ ЛИС, АБО ЖІНОЧЕ ФУТРО, з відомої робітні Глушевського, справжня мрія кожної жінки, здійсниться нарешті для тієї, що його вильосує.

Четверта чолова премія.

Англійський сервіс Weswood на 12 осіб, 123 штук посуди марки The Pontracina, Johnson Bros, England, вартости 440 золотих, — закуплений у фірмі ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО. — Склад порцеляни і скла, вулиця Галицька ч. 20.

АНГЛІЙСЬКИЙ СЕРВІС зі знаного Складу порцеляни Ониська стане гордістю і прикрасою стола дбайливої господині, якій пощастить виграна в льосуванні передплатників „Діла“.

Пята премія.

Українська Загальна Енцикльопедія

3 томи оправлені в шкіру. Вартість 270 золотих.

УКРАЇНСЬКА ЗАГАЛЬНА ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ — в шкіряній оправі, найцінніша прикраса всякої бібліотеки, Книга Знання, без якої не обійдеться ніодна культурна людина, може сповнити бажання того передплатника, що через льосування стане її власником.

Шеста премія.

Одномісячне лікування першої кляси

(сірка, ґаз, боровина) в сезоні для двох осіб у мінеральному живці ЧЕРЧЕ. В лікування входять купелі, лікарська опіка, мешкання і адміністраційні оплати. Вартість 250·— зол.

ДВА МІСЦЯ І КЛ. ДЛЯ ЛІКУВАННЯ В ЧЕРЧІ, — загально знаному з найсильніших боровинових купілей та цілющих вод живці, дадуть змогу вибранцям долі лікуватись на ревматичні, шлункові, ниркові, нервові або жіночі недуги серед життєрадісних умовин, найкращого товариства і любих своєрідних настроїв.

Список дальших премій подамо в найближчих числах.

Вся коляда для РІДНОЇ ШКОЛИ!

Всі українці й українки, українські товариства й установи, співацькі, музичні й аматорські гуртки й уся українська молодь колядують і щедрують тільки на Рідну Школу, бо місяць січень — це місяць Рідної Школи!

Гроші слати на адресу: **Рідна Школа Львів, вул. Словацького 14.**

Кілька слів про бензинове мило.

Кілька місяців тому писали ми про суть і прикмети бензинового мила, виробленого з бензинової емульсії фірми „Земні гази" Сп. А. у Львові („Діло" 16. IV. 1933, ст. 10). Бензинове мило це новітній засіб, як прати і чистити затовщені предмети; вона має подвійну силу — мила та бензини, наслідком чого влекшує праю і скорочує час прання, при чому ощаджує білля. Тому, що бензинове мило пере швидко і добре теж на холодно, його можна вживати теж до прання вовняних і шовкових тканин, занавісок, тощо. Воно відсвіжує кольорові тканини і надає їм вигляд нових. Крім цього можна ним дома чистити всякі товсті плями, мити товсті руки після праці нпр. коли хто є монтером, шофером тощо. Бензинове мило має міць дезинфекційну і можна ним прати білля та постіль недужих. Велика його прикмета в тому, що воно не полишає на випраних предметах слідів бензинового запаху і що воно зовсім безпечне, тому, що бензина дуже міцно злучена з милом. Довідуємось, що бензинове мило завдяки своїм прикметам і не вищій ціні від ціни звичайного мила зєднує собі щораз ширше коло покупців на селі і в місті, між приватними людьми, у ріжних установах, шпиталях, війську і т. п. Широка маса українських консументів може користати з бензинового мила, завдяки нашій кооперативній установі „Центросоюзові", що почав його виробляти у власній фабриці, даючи першорядний товар. Користуючись цим милом, підтримуємо одночасно рідну кооперативу. 888

І. ФЕДОРОВИЧ-МАЛИЦЬКА.

Про модерне мистецтво.

Для багатьох зпоміж нас модерне мистецтво це загадка, до якої не знати, як приступити, як ставитись до неї. Коли, як нераз буває, модерний твір ще до того невлатний і безвартісний, нічого дивного, що публика збентежена до краю.

Правда, що вже від ряду літ появились у нас на ріжних виставках малюнки основно відмінні від т. зв. клясичного малярства (виставки польських артистів, одна виставка париської групи українських мистців з участю чужинних малярів у Національнім Музеї, минулорічна виставка Т-ва Прихильників Мистецтва в салях Наук. Т-ва Шевченка з модерністичними студіями Ласовського і Гаврилюка і дві виставки АНУМ з цікавими модерними малюнками Сельського). Всеж, наша публика ще досі не звикла до „нових" напрямків західно-европейського малярства, не встигла освоїтись з відмінним підходом до малярських проблем деяких сучасних мистців.

Тому, гадаю, не від речі буде вказати на деякі підставові засади, що лягли в основу модерного малярства. Під назвою „модерного малярства" скриваються ріжні, в дечім навіть суперечні напрямки та індивідуальні шукання. Треба би окремої, довшої розвідки з відповідними ілюстраціями, а не ґазетної статті, щоб схарактеризувати поодинокі напрямки. Всеж таки доцільно вказати на підставову рису новішого малярства, бо щойно зрозуміння цеї підставової риси дозволяє подекуди зорієнтуватись в його ріжноманітних, часто дивоглядних проявах.

Головна засада, це змагання до солідної, суцільної, по змозі упрощеної форми, яка надає даному малюнкові рішаючий характер. „Упрощення" форми полягає на проблемі: яке мінімум подробиць необхідне, щоб унаглядити її суттєвий характер?

З проблемою форми нерозривно звязана проблема композиції, себто, як усталити рівновагу у взаєминах барвних плям, розміщених на даній площині. Форму і композицію мистець може обдумати. Кольорит він мусить відчути і в барвах має він необмежену свободу ліричного вислову.

Модерні мистці не тільки малюють свої образи; вони їх будують, піддаючися суворій дисципліні ясно означених правил. Їхні малюнки не намагаються відтворювати матеріяльну дійсність. Вони навіть не намагаються передавати вражінь, які залишає в зоровій памяті мистця ця матеріяльна дійсність.

Малюнок найновішого напрямку, це твір для себе, який бажає передати виключно себе самого, свою власну будову, власну форму, власну дійсність. До речі: до модерного, завсіди в деякій мірі **конструктивного,** малюнку треба приступати так само неупереджено, як до твору природи.

В природі виступає творчий первень безпосередньо у формі органічних тіл. В мистецтві він виступає **безпосередньо,** як витвір артистичної творчої людини.

Природу приймаємо такою, якою вона є. Так само треба приймати твори модерного мистецтва.

У природі бувають також дивоглядні, нераз потворні форми. Дивні ґеольоґічні або мінеральні формації, деякі мешканці моря, нпр. ґротескові риби з непропорціонально великими, телескопічними очима, краби з потворною пащею, раки та інші предивні органічні форми приймаємо як „натуральні", хоча в душі ми часто так само збентежені ними як перед незрозумілим для нас твором модерного мистецтва.

Для мистецької вартости малярського твору не важно, чи пізнаємо в ньому якусь знайому нам органічну або й неорґанічну форму — важне тільки, чи бачимо та відчуваємо в ньому гармонію і доцільність, мистецьку красу. Найвлучніше зясував Кант цю мистецьку красу клясичним висловом про „**Zweckmässigkeit ohne Vorstellung eines Zwecks**".

Є випадки, де модерністи користуються для своїх творчих композицій готовими формами матеріяльного світа, як наприклад у т. зв. надреалізмі (до цього напрямку належать деякі експонати Р. Сельського і один експонат Андрієнка на згаданій виставці АНУМ-а).

Є також випадки, де артист розкладає даний фізичний предмет на ряд ґеометричних площин, при чому він нераз деформує цей предмет (кубізм), або будує свій малюнок з ґеометричних частин (конструктивістичний, абстрактний малюнок). Ще інші мистці, нехтуючи льоґікою ґеометричних законів, розбивали всяку форму в анархічному бунті проти матеріяльного світа і сотворили (часто абстрактні) малюнки, що належать до найскрайніших (крайні випадки експресіонізму). З виімком крайніх експресіоністів, усі модерні напрямки не тільки змагали (і дальше змагають) до дисциплінованої форми, але бачать у тому змаганні своє найважніше завдання.

Є також чимало випадків, де кепські мистці деформують або розкладають матеріяльні форми без відповідного конструктивного таланту і тоді повстають страшні малюнки, які не належать ані до клясичного ні до модерного малярства, а тільки до безнадійно кепського.

„Якже", спитати може хтось — „розпізнати добрий абстрактний малюнок від кепського, коли зір наш ще не встиг звикнути до абстрактної тематики?

Відповідь на це така, що наш зір звик давно до абстрактного мистецтва, тільки ум наш, наша ментальність відмовляється погодитись з тематикою малюнку, який не користується мотивами з фізичного світа. Адже усі наша, особливо гуцульська, народня орнаментика наскрізь абстрактна з малими виімками ростинних або звіриних мотивів. Хоча народня орнаментика має характер декоративний і тим основно ріжниться від абстрактного малюнку. Вона орудує переважно лініями, рідко коли вже „формою". Але лінія (тим більше сполука ріжних ліній) сама собою має ритм та експресію і відчування лінії в народній орнаментиці заведе нас найкоротшою дорогою до відчування абстрактного малюнку.

Такі терміни як „абстрактне" і „неабстрактне", „модерне" і „клясичне", „сучасне" і „минуле" малярство, це тільки назви. Те, що звемо нині „модерним", за кілька літ все одно перейде до минувшини, а те, що залишиться з нього доброго, — позачасове.

Змагання до ясно зясованої, солідної форми в нинішнім мистецтві в дійсності означає поворот до твердої, матеріяльної правди. Форму звемо „абстрактною" тоді, коли вона не нагадує нам жадного знайомого предмету, але в дійсності „абстрактна" форма не істнує. Форма — якогонебудь вигляду — завсіди матеріяльна.

Змагання до твердої форми в модернім мистецтві є головно природною та конечною реакцією ще проти імпресіонізму, який увів культ тремтливого світла та повітря, де для людського ока розпливаються солідні обриси матеріяльних форм. Культ цей, при помочі кольористичних оргій переходив денеде в те, що німці звали „**formauflösender, absoluter Kolorismus**". Ясно, що в тім напрямі далі йти не можна було.

Коли роздумуємо над мистецьким розвоєм передвоєнних та повоєнних літ і над оформленням політичного і суспільного життя передвоєнної та повоєнної Европи, — годі нам не помітити глибокої анальоґії поміж одним і другим. Скрізь в Европі бачимо нині виразне та сильне змагання до конкретно означеної політичної форми в протилежності до лібералізму передвоєнних літ. Без огляду на ідеольоґічні ріжниці між комунізмом, фашизмом та гітлеризмом, усі три системи подібні до себе в тактичних методах. Ті методи застосовують безоглядно, але послідовно. Місце загального, передвоєнного лібералізму заняла сувора дисципліна і свідомий політичний конструктивізм. Чи подобаються, чи не подобаються нам форми даних політичних конструкцій, мусимо признати, що в них кипить творчість та істнує солідна будова, свідомість та доцільність.

Лібералізм у суспільнім та політичнім житті відповідає розпливності імпресіонізму в малярстві. Змагання до ясно зарисованої, сильної політичної системи відповідає змаганню до дисциплінованої, солідно збудованої форми в мистецтві.

Тверда воля а радше внутрішній примус добити сильну, ясно зясовану форму унаглядноється однаково виразно в творчості малярів та

кого відмінного темпераменту, якими є Сезан, Матіс, Пікасо, Леже та інші.

Ця очевидна та глибока анальогія між характеристичними рисами сучасного европейського життя та згаданими напрямками модерного европейського мистецтва вказує на стихійний звязок між життям і мистецтвом та спонукує нас брати те мистецтво поважно, навіть там, де воно на перший погляд для нас незрозуміле.

Особисто я не стою ні за, ні проти того, що один з польських знавців назвав „**sztuka wyobrażeniowa**" в протилежності до малюнків, які бажають передати матеріяльну дійсність. Всеж таки маю враження, що абстрактна тематика (**wyobrażeniowa**) скорше або пізніше заведе мистця до мертвої точки, коли йому бракує тої первісної, ірраціональної сили, яка єдина оживляє мистецький твір.

„Нове", без огляду на якість того нового, завсіди імпонує деяким умам, так само, як воно зправила стрічається з опором консервативних одиниць. Одно і друге відношення хибне, якщо воно не оперте на річевих даних. Модерністи закидають реалістичному малярству недоцільне „наслідування природи" і „літературний зміст". Один і другий закид тільки в таких випадках оправданий, де дана тематика займає перше місце, а щойно по ній (або цілком ні...) йдуть чисто малярські вальори.

Є багато знаменитих, сучасних мистців. Одначе тільки деякі зпоміж них є „модерністами". Поняття „модерних" напрямків у малярстві не покривається з поняттям сучасного ані трівкого малярства.

Саме в Парижі, де відбувались колишні народини модерних течій в малярстві, мистці працюють нині далеко менше під гіпнозою абстрактного мистецтва ніж тут у нас. Це нічого дивного, бо всяка мода, яка приходить до нас із Парижа, стає в нас звичайно актуальною тоді, коли парижани про неї вже забули.

Наші і польські авангардисти щиро шукають нових доріг за рецептою париських модерністів. Але париські революціонери мистецтва дали не тільки щось дійсно „нового", але і дійсно „оригінального" в тім значінні, що нові мистецькі методи та ідеали родились в їхній власній буйній уяві і виростали органічно на їхньому мистецькому ґрунті; — тоді, як наші авангардисти позичають надхнення з чужого доробку. „Нове" перестає бути новим, коли інші присвоюють його собі. Не можна опертися враженю, що деякі з наших і польських молодих мистців склали собі з катехізму модерного мистецтва мистецьку програму, яка не одному виходить на шкоду власної творчої уяви. В тім дусі можна висловити бажання, щоб артисти з незаперечно цікавою індивідуальністю, як напр. Роман Сельський, стерегли себе від однобічности і від того, щоб вибраний ними мистецький стиль не виродився в малярську манеру.

В тім дусі слід теж пригадати, що наскільки бажане і навіть необхідне знайомитись з усіми здобутками західньо-европейського, передовсім французького малярства — настільки небезпечно для власної творчої уяви надто безпосередньо підсилювати себе з якихнебудь чужинних мистецьких творів, замісць самому шукати розвязки щораз нових малярських проблем.

Львів, у грудні 1933.

—o—

Голодові заворушення в Одесі.

Російський часопис у Кишиневі „Експрес" повідомляє, що в Одесі вибухли поважні заворушення, спричинені голодом і недостачею довозу харчів. Сотки мешканців Одеси порозбивали державні харчеві склади й розхопили всі запаси. Наочний свідок Ґріґоріев, який втік з Одеси до Кишинева, оповідає, що відділи червоної армії стріляли до народу, вбиваючи багато осіб. Підчас вуличних боїв частина війська перейшла на сторону юрби і разом пішла за місто, де станула повстанчим табором. Однак червоне військо зліквідувало цей обоз артилерійським вогнем.

Німеччина не має агресивних плянів на Сході.

БЕРЛІН, 4. І. ПАТ. Німецьке інформаційне бюро повідомляє: „Дейлі Геральд" подає вістку свого дипльоматичного кореспондента, що у Варшаві і Москві обмірковують плян політичної системи, яка при допомозі Фінляндії, Естонії, Лотви і Литви має на меті перешкодити німецьким експанзивним плянам на сході. У звязку з тим довідуємося з кол добре поінформованих, що радянсько-польські пляни звернені проти Німеччини, в надбалтійських державах не є відомі. Без огляду на часті заяви канцлера Гітлера і німецьких міністрів про мирові тенденції німецької політики все ще говориться про німецькі агресивні пляни. Говорено, що Польща мала в заміну за пакт неаґресії з Німеччиною забезпечити Німеччині на будуче змогу поширитися на непольську територію. Зайвим підкреслювати, що такі інсинуації, в яких нема слова правди, є свідомим затроюванням опінії.

Радянське заперечення.

МОСКВА, 5. І. ПАТ. Часописи оголошують інформацію аґенції ТАС-а, яка уповажнена ствердити, що повідомлення „Дейлі Геральд"-а, неначеб Радянщина і Польща задумують заключити пакт безпечности, який має на меті заґварантувати границі балтійських держав і є спрямований проти плянів німецької експанзії на Сході, не відповідає дійсности.

—o—

Мусоліні за дозброєнням Німеччини.

ПАРИЖ, 5. І. ПАТ. На основі інформацій з певних джерел розмови мін. Саймона з Мусолінієм торкалися розбройної справи. Мусоліні старався переконати Саймона, що Німеччині треба признати право побільшити збройні сили, бо за те Німеччина згодиться на контролю зброєнь. Розмова мала тільки консультативну вартість і тому не запали ніякі рішення.

На думку париської преси мін. Саймон поїде з Риму до Льондону, де буде скликана рада міністрів, щоби спрецизувати нові пропозиції для Німеччини. Представники Анґлії, Франції, Зл. Держав, Італії й інших держав обміркують 15 ц. м. ті пропозиції на зборі в Женеві. Опісля вишлють до Німеччини ноту, запрошуючи її на розбройну конференцію. Ініціятива запрошення Німеччини до Женеви вийшла від Мусолінія, який не резиґнує з конференції чотирьох великодержав, щоби за їх посередництвом уможливити Німеччині поворот на женевський терен.

Замісць колишніх субвенцій — нарід сам від себе дасть „Просвіті" субвенцію.

Про що говорив Мусоліні зі Саймоном?

РИМ, 5. І. ПАТ. Стефані оголошує урядовий комунікат про вислід розмов міністра Саймона з Мусолінієм, який стверджує, що підчас розмов, ведених у сердечному тоні, обговорено найважніші проблеми загальної політики, спеціяльно справу редукції й обмеження зброєнь та справу реорганізації Союзу Народів.

У справі розброєння Мусоліні і Саймон вповні узгіднили свої погляди, стверджуючи, що дискусія повинна необхідно довести до якогось конкретного висліду. Треба занехати всякі ідеї та пропозиції, що не мають в собі елементів швидкої й практичної реалізації, а брати під увагу тільки ті, які треба вважати дозрілими в міжнародній опінії та які можуть знайти згоду заінтересованих держав.

У справі реформи Союзу Народів Мусоліні підкреслив конечність переведення в тій установі змін, які відповідають її завданням.

ПАРИЖ, 5. І. ПАТ. Перше враження після оголошення урядового комунікату про висліди розмов Мусолінія зі Саймоном зводиться до того, що комунікат дуже загальний і не приносить ніяких сензаційних рішень або несподіваних фактів. Переважає почування успокоєння бо як з комунікату виходить, розмови не мали на меті поставити інші держави перед доконаним фактом. Щодо справи реформи Союзу Народів, то здається, що Мусоліні клав головний натиск на основи, на яких можнаби перевести реформу, ніж на саму реформу. Таке поставлення справи моглоби знайти розвязку в рямах істнуючого статуту Союзу Народів.

УКРАЇНЦІ!
КУПУЙТЕ ТОВАР ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ.

Японія пре до війни з Радянщиною.

„Дейлі Експрес" довідується з Токіо, що воєнні настрої в цілій Японії зростають з дня на день, а військові кола домагаються щораз настирливіше виповідження війни Радянщині. Преса, що стоїть на службі мілітаризму, алярмує публичну опінію щораз то новими вістками про близький напад більшовицьких військ, вказуючи на небезпеку, яка грозить Японії від більшовицької повітряної фльоти, що є сконцентрована у Владивостоці.

Один японський часопис помістив статтю міністра війни ген. Аракі, який домагається негайного заатакування Радянщини, заки вона якслід приготовиться до війни. Військова партія домагається, щоби негайно занятти всі східно-сибірські залізниці і тим способом відтяти Радянщину від Тихого океану.

Теперішній стан „Рідної Школи".

Розмова з нововибраним головою „Рідної Школи" проф. І. Галущинським.

Користаючи з принагідного побуту голови „Рідної Школи" в льокалі нашої редакції, звернулися ми до нього з питанням, як саме оцінює він теперішній стан „Рідної Школи"?

— Стан „Рідної Школи" — відповів голова — дуже тяжкий, можна би навіть сказати критичний. Це лише вірне віддзеркалення того критичного положення, в яке попало наше прибідне громадянство. Дуже знаменний вираз цього не факт, що всі заслужені на полі шкільництва або на іншій ділянці громадського життя діячі, до яких зверталися з пропозицією приняти становище голови в „Рідній Школі" відмовилися від цього обовязку.

— Де саме лежить причина цього критичного стану і як можна його усунути, або перемогти?

— Після пресової дискусії, що попередила Загальні Збори і після дискусії на самих Зборах уже легко поставити діягнозу цього стану. Отже **недокровність** наслідком недостаточного доплиау гроша, а вслід за тим пиняве виконування чинностей і зобовязань, що знов у свою чергу викликує невдоволення зі сторони громадянства і слушні нарікання учительського персоналу. Далі в ділянці організаційній. В останній пятилітці нашого життя зайшли основні зміни в шкільно-правній, політичній, господарській і матеріяльній ділянці Супроти цих змін „Рідна Школа" організаційно, а навіть і тактично не заняла активного становища. Наслідком цього колізії, неосягнення замірів, тертя з зовнішніми силами, тощо. Подібно і в ділянці ідеольогії і методи виховання. Всі засоби дотеперішньої школи, які з самого вже заложення по своїй суті повинні би служити охороною, розвивати і підсилювати національну своєрідну окремішність, міцніший і помисловіший противник повертає на свою послугу.

— Означення причин недомагань дуже важна річ, це правда. Одначе громадянство либонь більше буде цікавитися вашими санаційними плянами на майбутнє.

— Пане редакторе, — як з одної сторони не маючи пляну я не поважився би обіймати такого відповідального становища, так із другої сторони життя навчило мене дуже скептично дивитися на всякі голословні пляни, прелімінарі, буджети, тощо. Хочу, щоб нововибрана управа при помочі тої динаміки, тобто тих моральних і інтелектуальних, громадських і матеріяльних засобів енергії, — на мою думку дуже великих — які лежать в устроєвих можливостях і в членах „Рідної Школи", творила діло, діло, до якого „Рідна Школа" покликана...

— І ви вірите, що воно вам удасться?

— Чи мені вдасться?... — не знаю! Але знаю..., — ні, мало того, — **вірю**, що воно нам удасться! Той запал і те завзяття, яке видно було в молодих і старших делегатів із краю, свідчать дуже виразно про те, що події останніх років, місяців і днів не викликали в народніх масах ні сліду зневіри або пригноблення. Це запорука успіху! І у цій вірі хочу видержати на новому становищі, приготований на те, що на полі народнього шкільництва найближчі дні можуть принести нам ще тяжчі і болючіші удари, ніж досі.

Замах на югословянський консулят.

ВІДЕНЬ, 5. І. ПАТ. Вчора вечором виконано в Клягенфурті бомбовий замах на будинок генерального консуляту Югославії. Бомба пробила дах будинку і наробила знищення не тільки в консуляті, але й в сусідстві. Троє дітей консуля зазнало нервового потрясення. Більше жертв людьми не було. Замах мав політичний підклад. Здогадуються, що австрійські національ-соціялісти хотіли тим замахом зреабілітуватися в опінії з приводу зроблених їм закидів, що увійшли у звязок зі словянськими ірредентистами.

Неспокій на Кубі.

Як повідомляють з Гавани, юрба мужчин, між якими знайшлися також озброєні вояки, напала на дім демократичного щоденника „Ель Паіс". Будинок підпалено, причому напасники зрабували все, що тільки могли. Опісля юрба подалася в торговельну дільницю і напала на конфекційний магазин Мозеса Крішера. Власника магазину ранено кількома стрілами а двох інших жидів, що припадково знайшлися в крамниці, розстріляно на місці.

—o—

По широкому світі.

— Мін. Саймон виїхав 5. ц. м. до Льондону, щоби повідомити свій уряд про висліди розмов з Мусолінієм.

— Югославянський міністр закордонних справ Євтіч вислав до чеського міністра Бенеша телеграму з проханням відложити конференцію Малої Антанти, що мала зібратися 8 ц. м. в Загребі.

— Румунська Залізна Гвардія плянувала замах на приятельку короля Карла, паню Люпеску, що перебуває тепер за границею.

— В Москві арештовано японського шпигуна, при якім знайдено документи, що Японія має на весну виповісти війну Радянщині.

— Зміж трьох міліонів членів комуністичної партії в Радянщині викреслено 750.000 осіб.

— До Радянщини виїде в найближчому часі польська делегація, щоби простудіювати нову 5-літку.

— В університетському будинку в Букарешті відкрито в приявi представників влади і наукового світа конгрес федерації інтелектуальної унії.

— На основі інформацій „Време" конференція Малої Антанти буде відложена і відбудеться в часі між 20 ц. м. та 11. лютого в Загребі.

— Президент Рузвельт звернувся до конгресу з домаганням кредитів у сумі 53 міліонів 819 тисяч долярів на будову нових воєнних кораблів та на докінчення розпочатих будов.

— На Фльориді шалів страшний торнадо, що знищив кількасот домів.

—o—

БАЛАЧКИ МУСОЛІНІЯ З ГРЕЦЬКИМ МІНІСТРОМ.

РИМ, 5. І. ПАТ. Мусоліні мав нині щиру розмову з міністром закордонних справ Греції Максімосом. Міністр Саймон покинув нині Рим.

—o—

КАТАСТРОФА В КОПАЛЬНІ.

ПРАГА, 5. І. ПАТ. Нема ніякої надії врятувати вуглекопів, засипаних у копальні „Нельсон" в Осеку. Досі добуто 10 трупів. Під землею находиться ще 120 робітників.

Вогонь, що вибухнув у хідниках, ще не згашений.

РЕЧИНЕЦЬ ЖЕНЕВСЬКИХ НАРАД.

ПАРИЖ, 5. І. ПАТ. З Женеви повідомляють, що речинець сходин головної комісії розброєвої конференції визначених умовно на 22 січня ц. р. Точний речинець дасться означити аж підчас нарад Союзу Народів, що розпочинаються 15 ц. м.

—o—

ЗАСІДАННЯ ФРАНЦ. ПАРЛЯМЕНТУ БУДЕ БУРЛИВЕ.

ПАРИЖ, 5. І. ПАТ. У парляментарних колах передбачують, що сесія парляменту, яка починається 9. січня, може несподівано пройти бурливо. Осередком зацікавлення є дві великі справи, які відібються в посольських інтерпеляціях. Перша то залізнича катастрофа біля Ляні, друга — то велика фінансова панама в Байоні. Інтерпеляції внесуть перед буджетовою дебатою. В справі фінансової афери в Байоні зголосили інтерпеляції посли з правиці, соціялісти й неосоціялісти. На завтра передбачене засідання ради міністрів.

СРІБНІ МОНЕТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАХ.

ВАШИНГТОН, 5. І. ПАТ. У висліді балачки з президентом Рузвельтом сенатор Робінсон сказав, що не передбачує ніяких справоздавчих засобів, що торкаються ремонетизації срібла підчас теперішньої сесії конгресу. Всеж у сенаті внесли проект закону, який передбачує карбування срібних монет при відношенні срібла до золота 1 : 16.

ЗЕМЛЕТРУС.

ФЛЬОРЕНЦІЯ, 5. І. ПАТ. Сейсмографи обсерваторії в Прато занотували вчора рано сильні підземні потрясення в віддалі яких 8.200 км., мабуть в Азії. Потрясення тревали більше як годину й коли були в замкнених околицях, могли заподіяти поважні шкоди.

—o—

НОВИЙ РУМУНСЬКИЙ КАБІНЕТ.

БУКАРЕШТ, 5. І. ПАТ. Преміера Татареску приняв нині король Карло в Сінаї. Татареску предложив королеві лісту нового кабінету. Склад кабінету майже такий самий, як попереднього, за виїмкою Братіяну, на якого місце міністром скарбу став Славеску, б. віцеміністер, а становище віцеміністра одержав Константінеску. Манолеску Странгу іменують заступником державного секретаря зі спеціяльними повновластями. Міністер Тітулеску задержав теку м-ства закордонних справ, премієр Татареску теку м-ства торговлі.

НЕ ПОДАЛИ ЦИФРИ НІМЕЦЬКОЇ АРМІЇ.

ПАРИЖ, 5. І. ПАТ. Добре поінформовані кола заперечують вістки, начеб у французькому aide memoire, що його амбасадор Понсе вручив канцлерові Гітлерові, була мова про якісь цифри, які мають признати німецькій армії. Такі вістки незгідні з правдою.

СВЯТОЧНІ І НОВОРІЧНІ ПОБАЖАННЯ.

В цій рубриці містимо святочні і новорічні побажання наших Вп. Читачів, рахуючи за побажання до 10 слів по 2 зол., за 15 слів по 3 зол. і т. д., себто 20 сотиків від слова. Побажання такі звільняють від купування і писання святочних листівок та від почтових оплат. Зголошення з провінції можна оплачувати почтовими марками. Ідучи за прикладом культурних народів заходу, міститимемо ті побажання для вигоди наших Вп. Читачів аж до нашого Нового Року.

Усім Повітовим Союзам, Кооперативам і Кооператорам бажає Веселих Свят та Щасливого Нового Року **Центросоюз.**

Веселих Свят та успіхів у праці для Української Нації з нагоди Нового Року бажає Студентським Організаціям та всім своїм Прихильникам — **Українська Студентська Громада у Варшаві.**

Всім ВПов. Співробітникам, Передплатникам і Прихильникам, щирі бажання Веселих Свят і Щасливого Нового Року складають — **Видавці й редакційна колегія Української Загальної Енциклопедії.**

Всім Відборцям і Прихильникам побажання всього найкращого з нагоди Різдва Христового і Нового Року складає — фабрика цукорків і печива **„Фортуна Нова“.**

Дорогій Родині, всім Приятелям і Знайомим бажає Веселих Свят і щасливого Нового Року — **Іванна, Юліян і синьо Шепаровичі.**

Веселих Свят та щасливого Нового Року бажає Рідні, Приятелям і Знайомим — **Ірина і Орест Радловські з Мамою.**

Щирі бажання Веселих Свят і Щасливого Нового Року, Рідні, Приятелям і Знайомим пересилають — **о. Я. Чемеринський і Рідня.** Львів.

Рідні, приятелям і знайомим Веселих і Милих Свят та Щасливого Нового Року бажають **Антін і Ольга Ковалиськи.** Львів.

Іванна і д-р Дмитро Левицькі бажають своїй Рідні і Знайомим Веселих Свят і Нового Року. Замісць почтової оплати складають 10 зол. на Захоронку.

Замісць святочних побажань відборцям зложила кооп. „Продукція“ (Львів, Ринок 36) на Українських Інвалідів зол. 25.—.

Щирі побажання Рідні і Знайомим шлють з нагоди Свят і Нового Року — **Ірина і Маркіян Кисілевські.** Львів.

Веселих Свят і Щасливого Нового Року всім своїм Відборцям бажає — **„Декоро, фабрика картонових виробів.**

Дорогій Рідні та Приятелям Веселих Свят і щасливого Нового Року! — **Емілія й Іван Охримовичі,** Львів.

ЛЕВ ЯСІНЧУК

Меценати української молоді.

В нашій історії розмірно не багато записаних імен таких меценатів, що словом й чином дбали про піднесення культури українського народу. Ще менше було таких, які догадувалися, що підставова вимога для світлої будучности народу — наладнати якслід виховання української молоді. Відти докір автора „Перестороги“, афонського черця із Судової Вишні, Івана Вишенського, який він кидає минулим поколінням за те, що вони про все дбали, але „школ посполитих“ не творили.

На вдячну память історії заслугують ті, які роздавали на народні потреби своє майно, що їм дала доля завдяки родинному походженню, чи яке добули своїм становищем, чи зложили при своїх невибагливих особистих потребах. Та ще більше треба цінити одиниці, що взяли собі за найвищу чесноту — обмежити до необхідної конечности свої особисті потреби, що поставили собі ідеалом **ощадність;** не ту, що скупством проявляється, чи накопичуванням засобів для вигіднішого прожитку на старости літ; але ту ощадність, що має стати засобом для помочі власному народові.

З памятю народження Месії ми звикли мимохіть вязати спомини з минулого й побажання на будуче. Не буде зайвим пригадати, що були в нас такі добродії української школи, які своєю щедрістю на виховно-шкільні справи добули право українському народові на місце серед культурних народів. От що пише невідомий автор другого „Ляменту“ з приводу смерти Князя Константина Острожського:

„О ти Острогу, місто справеливое...
Тись було хлібом завжди прохожчеви,
Ти убогому маткою було студентови,
В тобі хто мешкав, нігди не шкодував
Хто ся шанував“.

Був між тими меценатами володимирський владика, Теодозій Лазовський. Був і перемиський епископ Михайло Копистянський, який писав, що „важна річ нагодувати голодного, та ще важніша наситити його духовною стравою, шкільною наукою“. Згадатиб тут львівського епископа Ґедеона Балабана, що оснував гімназію у Стратині, а громадянство наклихав „отділить ніку часть з маетности своїх“ на потреби шкільництва. Важну ролю грали в тому ділі „братчики“, особливо львівського Брацтва (Юрій Рогатинець). Великим меценатом українського виховання був київський митрополит Петро Могила, про якого говорить сучасник у панегірику на його честь (Евфонія), що власними коштами фундував школи, вдержував учителів і давав поміч убогим студентам. Не можна поминути Мелетія Смотрицького. Треба тут назвати також гетьмана Петра Конашевича, який подарував був 1.500 золотих на львівську школу, щоби з проценту від них виховати „вченого майстра, що знав би добре грецьку мову“. Славно записане імя гетьмана Івана Мазепи, покровителя Київської Академії.

Від тієї пори на довший час немов прорвався ланцюг, що лучив велитнів духа. Всеж таки розум і добродійність кожного з названих, це немов ясні стовпи, що вказували народові шлях до поступу.

В останніх роках нашого національного відродження та в роках по світовій війні зявляються вже й сини сірої маси, що продовжують світлу традицію українських меценатів національної школи. Свою життєву мудрість і розуміння основ розвитку народу вони виявляють назверх записами свого майна на Рідну Школу. Поруч таких імен, як митрополит Андрій Шептицький, суд. радник Роман Алексієвич, власник великої посілости на Україні — Константин Володкович, появляються і такі добродії, як Михайло Стець, учитель з Лішні, Касіян Лешишак з Теребовлі, радн. Льонгин Ріпецький, учень ґімназії — Юрій Лешко з Рахині, о. Іван Залуцький з Теребовлі, Павлина з Тинецьких Бойковичева з Калуша, учитель Василь Волошинський з Яворова, уч. Олександер Горуцький зі Львова, учит. Ольга Дубівна з Бучача, уч. Андрій Шеліґа зі Збаража, Альбіна Яконович із Станиславова, почт. ур. Теодор Топорович з Тернополя, заліз. ур. Онуфрій Малиневич з Городенки та селяни: Григорій Процишин з Настасова, Степан Ґонета з Боратич, Дмитро Дуда з Романівки, Юрій Ілюк із Жабя, Василь Іванчук з Космача, Тома Кашубський з Белза, Семен Лебедь з Лукавця, Ксеня Мекитин з Темерівців, Олена Прийма з Дуліб, Марія Сеньків з Калинівщини. За 1933 р. появилися нові добродії: уч. Корнило Бірецький з Лобізної, уч. Осип Приндин із Рошнева, зал. конд. Теодор Волян з Перемишля, уч. Олександер Запалило зі Львова—Сиґнівки, що полишили своє майно Рідній Школі.

Та зпоміж усіх тих добродіїв безперечно краще місце займе довголітній голова Рідної Школи, Ілля Кокорудз. Не досить, що покійний уже за життя піддержував своїми визначними допомогами особливо культурно-освітні установи, головно Рідну Школу, але ще й подбав, щоби по його смерти користувався нарід плодами його запопадливости на потреби найважніші, бо **виховні.** Його запис на **загальну суму 180.000 зол.** має послужити виключно справі виховання української молоді. З тією метою він висловив бажання, щоби за полишені готівкові ощадности вибудувати на його площі при вулиці Молжейовського у Львові 2-во поверхову каменицю з 27 кімнатами, де буде приміщена ґімназія РШ. Завдяки прихильности виконавчині заповіту, його дружини п. Іванни Кокорудзової, сьогодні будинок уже під дахом, а в роковини смерти великого Добродія (в червні 1934 р.) буде відданий Рідній Школі на її власність.

Каменицю при вул. Листопада 40 призначив покійний Ілля Кокорудз на десять стипендій по 500 зол. річно для українських студентів, які будуть правильно здавати приписані іспити. Два будинки (віллі) в Дорі записав покійний І. К. на промислові школи, а свої уділові книжечки в українських Товариствах призначив для допомо-

Плян видавничої діяльности „Просвіти“.

Розмова з редактором видань „Просвіти“ д-ром В. Сімовичем.

1. Зі звідомлення „Просвіти“ на сьогорічних Загальних Зборах виходило, що Товариство поширяє чи відновляє свою видавничу діяльність; чи не моглиб Ви дати нам у цій справі декілька інформацій?

— Будь ласка, з великою охотою; тим більш, що це не є ніяка тайна. Плян видавничої діяльности Товариства був уже оголошений у головних рисах іще в 12. числі „Життя і Знання“ за 1933. р.

2. Як, власне, виглядає той плян, і що думає „Просвіта“ зреалізувати з цього пляну в найближчому часі?

— Плян передбачує ряд періодичних і неперіодичних видань, але ж не міркую, щоб можна було його зреалізувати ввесь відразу.

3. Через що ви так думаете?

— Справа ясна: невідрадний фінансовий стан Товариства. Ми булиб раді, якби нам поталанило поставити на певний шлях періодичні видання.

4. Які саме періодичні видання має на думці випускати „Просвіта“?

— Ці видання будуть поділені на серії. Передусім Товариство відновляє передвоенну серію **місячних** книжочок, обемом 3—4 аркуші друку — це так звана бібліотека для народу, куди входилаб: белетристика, головно, історичні оповідання і книжечки наукового змісту (із усіх ділянок знання), але з популярним викладом, по змозі — використовуючи белетристичну форму. Перша книжечка, як Ви вже мали нагоду бачити на зборах, уже вийшла (Будзиновський — Шляхетське право). Друга серія — **квартальна,** — „Популярно-наукова бібліотека“. Це продовження книжечок із фонду „Учітеся“ — до 100 ст. кожна (белетристики тут не буде). Тут уже кінчається друкувати „Підручник для самоосвітників“. Крім того, далі виходитиме „Життя й Знання“, журнал — **місячник,** із Бібліотекою „Життя і Знання“ (неперіодичними книжечками), а **раз у рік** Товариство видаватиме якусь повість, думаемо, історичну, — бо на історичні повісти тепер найбільший попит, та ще й у сучасній добі такі книжки мають велике виховне значіння.

5. Отже інші видання не входять у рахубу?

— Покищо — ні. Алеж, у міру грошових можливостей, міркуемо відновити і „Письмо з Просвіти“ і бібліотеку українських клясиків („Українська Письменність“), і найважніше — видавати Наукову Бібліотеку, наукові підручники з українознавства для інтелігенції.

6. На яку серію періодичних видань думаете звернути найбільшу увагу?

— Звичайно, на першу, на місячні книжечки.

7. Будете ці книжечки лучити з членством, чи ні, і як ні, то як думаете їх поширювати?

— Шляхом передплати, члени матимуть знижку — 25%. Вже й установлено передплату — 3.60 зол. на рік (у продажу за всі 12 книжечок треба заплатити 5.40). Як бачите — членська вкладка з книжечками не звязана.

8. А як читальні, кооперативи, інші установи?

— Для них теж передбачено полекші. Читальні платять 25.— зол. на рік і дістають за це 12 місячних книжечок, 4 квартальні й місячник „Життя і Знання“. Таксамо інші установи. Кооперативи платять 12.— зол. річно й дістають 16 книжечок (12 місячних і 4 квартальні).

9. Це добре; а шляхом окремого розпродажу не думаете піти?

— Чомуж? І цей шлях ми думаемо використати. Розпродувачі діставатимуть за свою роботу 25%, з розпродажу.

10. Іще одне. А яким шляхом думаете діставати матеріял до видань; цеж справа нелегка.

— Тільки шляхом конкурсу. Саме оголошуемо у нашій пресі конкурс на місячні книжечки

тового товариства „Руслан“ при українській академічній гімназії у Львові.

Таким чином до вінка слави Іллі Кокорудза сплетеного з його відомої зразкової трудячости, солідности й обовязковости, приростає ще один здоровий листок — княжівської щедрости на справу національного виховання. Як тільки будуть покінчені судові формальности, українська молодь буде користати з незвичайної на наші часи добродійности Покійного голови Рідної Школи.

Світлий приклад для всіх заможних і самотних! Доказ далекосяжного зрозуміння для запальної молоді, що в старшому поколінні добачує тільки непотрібну перешкоду, а не громадян, що зорали й засіяли для неї поле праці.

І коли би хто придавлений важкою господарською кризою, чи „битий сумнівами“ зневірювався в живу силу народу, у того нехай народиться віра в живучість народу під впливом жертвенних учинків таких синів, яким був Ілля Кокорудз.

У РУМУНІЇ СПОКІЙ.

БУКАРЕШТ, 5. І. ПАТ. Затрівожуючі вістки, що появилися за кордоном про положення в Румунії, не відповідають дійсності. В краю повний спокій та порядок, якого не нарушив і найменший інцидент. Король підписав розпорядок про відложення парляменту до 31. січня.

—o—

Допомога голодним.

Третій звіт з діяльности Товариства св. Івана Милостивого, Братства помочі безробітним українцям при архикатедральній парохії св. Юра за час від 20. X. до 31. XII. 1933.

Безплатних обідів видано 3.578. З обідів користала головно шкільна дітвора зі шкіл: ім. Бориса Грінченка — хлопців 9, дівчат 22; зі школи Корлецького — хлопців 3; з фахово-доповнюючої школи 3; студентів та учеників 9; безробітних 14.

Товариство уладжує для всіх, що харчуються в його кухні, Святу Вечерю.

Жертви на кухню св. Ів. Милостивого за час від 20. VIII. 1933 зложили: Решта зперед 20. VIII. м. р. 35.11 зол., Центральна Адміністрація Митрополичих Дібр, Львів 45.29 зол., Центральна Адміністрація Столових Дібр, Перегінсько 135.50 зол., Земельний Банк 180.— зол., Центробанк 40.— зол., Народня Гостинниця 50.— зол., „Бібльос“ 48.— зол., „Елегант“ 20.— зол., Керос 10 зол., Екселенція Митрополит 200 зол., Преосвящений Іван 48 зол., Преосвящений Никита 18 зол., Іван і Юрій Менцінські, Стокгольм 50 зол., о. прал. Леонтій Куницький 74 зол., о. прал. Пасецький 24 зол., о. крил. Ковальський 8 зол., о. крил. Лаба 10 зол., о. канцлер Галант 11 зол., о. мітрат Базюк 10 зол., о. д-р Стасюк 18 зол., о. М. Блозовський 10 зол., рад. І. Дзерович 20 зол., дир. Пашак 20 зол., Маркіян Кисілевський 11 зол., рад. Ст. Залеський 12 зол., п. Утрискова 6 зол., М. Кривяк 5 зол., д-р Барвінський 5 зол., Мих. Задорецький 5 зол., о. Мих. Лада 6 зол., пос. Остап Луцький 6 зол., рад. Антін Костишин 2 зол., п. Юлія Гребенякова 6 зол., рад. Юліян Русин 5 зол., п. Каролина Лукіяновичева 2 зол., п. Волошиновська 2 зол., о. крил. Л. Лужницький 2 зол., о. мітрат Войнаровський 1.50 зол., о. Василь Белей 30 зол., п. Дроздовська 0.50 зол., рад. Антін Костишин 2 зол., рад. Станислав Дроздовський 4 зол., п. Іванна Вітковицька 5 зол., Екселенція Митрополит 50 зол., п. Марія Явлюк 1 зол., Дмитро Бобик 1 зол., Дудич 1 зол., Х. У. 2 зол., Юрій Чопко 2 зол., п. Ройкова 4 зол., п. Старицька 2 зол., персонал Митрополичих Дібр (Перегінсько) 81.30 зол., А. Заячко з Кристинополя 10 зол., п. Іванна Левицька 15 зол. і великий слій мармеляди, п. Ірина Ясінчук від 6. VII. — 31. XII. 1933 р.: 12 зол., Василь Косиндир 5 зол., п. Марія Цимбалівна 2 зол., д-р Михайло Волошин 20 зол., п. Назарова 1 зол., Народня Організація Українців м. Львова 12 зол., Ревізійний Союз Українських Кооператив 30 зол., Маслосоюз 25 літрів молока й 8 кг. масла місячно. — Пушка св. Ів. Милостивого в церкві: 201.42 зол. Зі збірки під церквою: 37.37 зол., 29. X. 1933 р.: 96.29 зол., 5. XI. 1933 р.: 37.57 зол., 12. XI. 1933 р.: 14.57 зол., 3. XII. 1933 р.: 49.39 зол., 24. XII. 1933 р.: 29.17 зол., 31. XII. 1933 р.: 44.09 зол.

За ці жертви складає Товариство щиру подяку з проханням не забувати й дальше на найбідніших.

На дійсний голод і видно, що їх стільки українців terpить, це небагато, а радше дуже мало, але вартість їх жертва велика і лежить вона у братолюбію і щирім, живім співчутті до потреб рідної крови, живої, української крови.

Підносячи цю велику ідеальну вартість тих жертв з щирою вдячністю, прошу всіх приняти сердечні, найкращі побажання щирої духової радости зі Святом Різдва Христового.

о. Леонтій Куницький, парох.

Нові українські кооперативи.

Рішенням Дирекції РСУК принято в члени Т-ва такі кооперативи:

I. *Дня 30. XI. 1933:* 1) Хліб. С-ка для зог. ван. і збуту „Наше Добро“, кооп. Вільхівка (пов. Долина), 2) „Народній Дім“, кзов. Уличко (пов. Дрогобич), 3) „Українська Каса“, кзоп. Снятин (пов. Снятин), 4) Кред. Т-во „Ощадність“, кзов. Яструбичі (пов. Сокаль), 5) „Єдність“, кзоп. Слобідка Братковецька (пов. Стрий), 6) Сіль.-госп. С-ка „Надія“, кзов. Скоморохи (пов. Теребовля).

II. *Дня 15. XII. 1933:* 1) „Ощадність“, кзов. Дришів (пов. Бережани), 2) Кред.-щадн. кооп. „Самопоміч“, кзов. Грусятичі, 3) Госп.-спож. С-ка „Надія“, кзов. Підмонастир (пов. Бібрка), 4) „Селянська Кооператива“, спілд. з обм. пор. Городниця (пов. Городенка), 5) „Щадниця“, кзов. Військо (пов. Добромиль), 6) „Українська Позичкова Каса“, кзов. Колоденце (пов. Жовква), 7) „Українська Райфайзенка“, кзов. Гарбузів (пов. Зборів), 8) „Українська Райфайзенка“, кзов. Шпиколоси (пов. Золочів), 9) Госп.-Кр. С-ка „Самопоміч“, кзоп. Завій (пов. Калуш), 10) „Праця“, кзоп. Милятин Старий (пов. Кам'янка Струм.), 11) „Згода“, госп. кооп. з обм. відп. Осекрів (пов. Ковель), 12) Госп.-спож. „Вільна Спілка“, кзоп. Турка (пов. Коломия), 13) Кред. кооп. „Вигода“, кзов. Чорнокінці Вел. (пов. Копичинці), 14) „Українська Райфайзенка“, кооп. з обм. відп. Бережці (пов. Кремянець), 15) Шевська кооп. „Дерма“, кзов. Львів, 16) „Підгірянка“, зар. кзоп. Пнів (пов. Надвірна), 17) „Українська Каса Ощадности, кзов. Негрибка (пов. Перемишль), 18) Мол.-Спож. С-ка „Зоря“, кзоп. Новосілка Опарська (пов. Рудки), 19) „Українська Ощадність“, кзоп. Іванківка (пов. Станиславів), Кред. С-ка „Щадниця“, кзов. Дарахів (пов. Теребовля), 21) Кред. С-ка „Селянська Щадниця“, кзов. Могильниця (пов. Теребовля), 22) „Спілка“, кзов. Дубівці, 23) „Ощадність“, кзов. Івачів Горішний, 24) „Єдність“, щадн. кред. кзнв. Кіпліс (пов. Тернопіль).

З життя наших економічних установ.

Дня 30. грудня відбулися Загальні Збори „Народної Торговлі“ — найстаршої нашої кооперативної установи. Зборами проводив довголітній президент Н. Т. д-р Степан Федак, при доволі численній участи місцевого і замісцевого громадянства. Зі звіту довідуємося, що „Народна Торговля“ має тепер 32 власні склепи, з чого 5 у Львові, 5 на Волині — решта по більших містах Галичини.

Народна Торговля, як фахова і організаційна централя міських споживчих кооператив — обєднує під цю пору 62 міські кооперативи, з яких 37 стоїть з нею у безпосередніх організаційних і торговельних звязках. Позатим — як торговельна централя споживчих кооператив — стоїть Н. Т. у торговельних звязках з Центросоюзом та його підбудовою.

Торги Н. Т. у звіт. році 1932-33 дали заг. суму зол. 8.531.520.17, у цьому торги у власних склепах 5.637.399.27 і гуртові торги: з Центросоюзом зол. 1,877.679.57, з міськими кооперативами зол. 880.952.63 та з іншими членами зол. 135.488.70.

У звіт. році було в Н. Т. занятих 163 особи — в тому 69 учеників у торговельному вишколі.

Як централя міської споживчої кооперації перевела Н. Т. у звіт. році 44 люстрації в 150-ти днях. Серед сільських кооператив перевела Н. Т. в Луччині 126 люстрацій у 152-ох днях і у Володимирщині 28 люстрацій у 62-ох днях; власні станиці були люстровані 83 рази — в тому 66 люстрацій полученних було з інвентурами.

Після звіту Головного Контрольного Комітету і Р. С. У. К. розвинулася річева дискусія, в якій забирали голос: радник Іван Копач зі Львова, проф. Боднар з Тернополя, дир. Ст. Корач з Вишник, п. О. Угрин зі Львова — та інші. На порушені в дискусії питання дає відповідь начальний директор Н. Т. Юліян Павликовський.

Загальні Збори одобрили одноголосно діяльність Н. Т. і одноголосно уділили абсолюторію Дирекції і Надзірній Раді за діл. рік 1932-33. У доповнюючім виборі до Надзірної Ради Н. Т. вибрані: о. Юліян Дзерович, інж. Юліян Мудрак, посол Степан Кузик з Рогатина, дир. Іван Кузів зі Стрия; на заступників членів Н. Ради вибрані: з групи кооператив — дир. Осип Бандера зі Стрия і дир. Степан Копач з Вишик, з групи фіз. осіб — д-р Іван Копач та Михайло Галібей зі Львова.

До Головного Контрольного Комітету вибрані: дир. Ярослав Колтунюк, дир. Іван Филипович і дир. Юліян Шепарович.

На економічному фронті.

Конференція Українбанків.

Дня 4. ц. м. в год. 10. передпол. в салі Української Бесіди у Львові при вул. Рутовського ч. 22, відбулася конференція Українбанків.

Приявних на Зїзді було 40 відпоручників Українбанків.

Конференцію отворив голова Надзірної Ради Центробанку **д-р Михайло Волошин**, який у своїй промові дав короткий огляд господарських відносин так у нас як і в цілому світі. Також вказав на положення кооперації взагалі, а української кооперації зокрема супроти політики етатизму европейських держав.

До проводу нарад запросив голова пп.: **д-ра Костя Левицького** і директора **Павла Чайківського** з Теребовлі.

Реферат про положення рільництва та про закони, які в звязку з тим вийшли в останніх часах, зосібна закон про Акцептаційний Банк виголосив п. **пос. Остап Луцький.** Референт докладно пояснив справу заключування конверзійних умов через Акцептаційний Банк та вказав всі сподівані користи з того для довжників та кооператив.

Другий реферат про нашу валютову політику від часу заломання ам. доляра та про спосіб біляисового переведення курсових ріжниць виголосив заст. дир. Центробанку **п. Маркіян Кисілевський.**

Над обома рефератами переведено широку дискусію, в якій промовляли майже всі приявні представники Українбанків.

По дискусії ухвалено цілу низку інформаційних резолюцій для наших союзних кредитових кооператив.

НОВИНКИ

— УСІМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, ЧИТАЧАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ БАЖАЄМО ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ВСЬОГО ДОБРА. — РЕДАКЦІЯ.

— **Усім Членам і Добродіям „Просвіти" сердечні бажання з Христовим Різдвом і Новим Роком — шле Канцелярія Т-ва „Просвіта".**

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16, II. пов. Тел. 54-46.**

— **Магазин постелі Р. Джала,** Львів, Хорущина 5, поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол. 524 20-100

— **Відома кравецька робітня у Львові ВАСИЛЯ ҐРЕСЯКА** перенесена під ч. 23 вул. Сикстуська, III. сходи, I. пов. Приймає замовлення на 40 проц. дешевше на мужеські вбрання, реверенди. Найкращі матеріяли на складі. 463 8—8

— **Товариство Українська Захоронка і Карпатський Лещатарський Клюб** улаштовують спільно дня 13. I. 1934 МАЛАНЧИН ВЕЧІР в салях „Яд Харузім" при вул. Бернштайна ч. 11 (бічна Казимирівської). Доїзд трамваями ч. 2, 3, 5, 8, 9. Початок год. 21. Запрошення на Маланку К. Л. К. і Т-ва Українська Захоронка можна дістати в „Новій Хаті", Ринок 39/I. від год. 11—1 в полудне. 833 1—2

— **Перші вечерниці** заходом Української Бесіди і Т-ва Охор. Дітей відбудуться в комнатах „Бесіди" в суботу дня 20. січня 1934.

— **Довідуємося,** що на днях має приїхати з Познаня до Львова відома нашій суспільности артистка п. Стефа Сталниківна, заанґажована до кіна „Стилевого" до святочної програми.

— **Отсею дорогою** складає Філія Союзу Українок у Львові сердечну подяку Високоповажаним Паням: Марії Сабат-Свірській, Ользі Дучимінській, Наді Біленькій, Ірині Ґурґулівний і Пану д-рові Несторові Нижанківському — за ласкаву участь у святі в память Наталії Кобринської. 903

— **Чергове число „Діла" появиться в середу 10. січня рано.**

— **Українцям околиць Вронок, Равіча і Кельц до відома!** Дня 6, 7 і 8-го ц. м. буду у Вронках, 9, 10 і 11 в Равічі, а 19, 20 і 21 на св. Хресті біля Кельц. Оскільки українці тих околиць зїхались би до вичислених місцевостей в один із поданих днів, то для них я відправив би Службу Божу у місцевій парохіяльній церкві. Мешкати буду при вязницях вичислених місцевостей. Львів, 5. I. 1934. — **о. д-р Осип Кладочний.**

— **Вистава „Землі" В. Стефаника,** яка відбудеться в театрі „Ріжнородностей" у вівторок 9. січня 1934 р. (третій день Різдвяних Свят) викликала велике зацікавлення серед львівського громадянства. Управа театру пригадує, що білети на обидві вистави „Заграви" вже продаються в кооп. ресторані „Вітаміна", вул. Костюшка.

— **Симфонічний концерт львівської Фільгармонії під управою Антона Рудницького.** В понеділок 8. ц. м. (другий день Різдвяних Свят) відбудеться у львівській Фільгармонії, у салі Польського Музичного Т-ва, симфонічний концерт, яким диригуватиме Антін Рудницький. На програму концерту складається: Бетовена Увертюра до „Коріоляна" оп. 62., Брамса Симфонія II Длур", Мясковського „Ліричний концерт" і Мусорґського „Ніч на Лисій Горі". Цей концерт є першим із циклю загально-доступних симфонічних концертів (ціни білетів від 50 сот. вгору), яких програма й виконавці гарантують одночасно високий артистичний рівень.

— **„Українська Справа",** бюлетень українського політичного, економічного й культурного життя, виходить 15. кожного місяця у Празі. Редаґує колеґія. Адреса: **Praha XVI. Na plani č. 2056.** „Українська Справа" — це протибільшовицький орган, який ставить своїм головним завданням допомогти українцеві, який цікавиться політичним життям та долею своєї Батьківщини, розібратися у всіх проявах світової політики та виявити їх добрий чи злий вплив на нашу українську справу. — Та сама колеґія і під тою самою адресою видає двотижневик у чеській мові „Vychod Evropy".

— **На волі.** Дня 3. ц. м. вийшов на волю з тернопільської слідчої вязниці інж. Евген Пиндус зі Зеленої, пов. Скалат, арештований дня 28. жовтня 1933 р. під замітом злочину державної зради. Донесення місцевої поліції показалося нестійне.

— **Арештування.** В Бабині пов. Самбір адміністраційна влада розвязала читальню „Просвіти". На другий день поліція перевела ревізію у Василя Струбицького, після чого його арештовано й відставлено до окружного суду в Самборі. Одночасно в Буркові арештовано Миколу Куця, абсольвента торговельного курсу „Просвіти".

— **Приватні школи користають із залізничих полекш.** На основі розпорядку м-ства освіти в порозумінні з м-ством залізниць молодь приватних народніх шкіл може користати з тих самих залізничих полекш що молодь державних народніх шкіл, оскільки ті школи стоять на тім самім рівні. Відповідні посвідки шкіл будуть стемплювати шкільні інспекторати.

— **Траґічний конець російського магната.** На шоссі між Калішем і Блашками знайшли в придорожнім рові трупа 60-літного Івана Курилова, що вмер з нужди і холоду. Курило був перед світовою війною полковником царської армії і мав великі земельні добра в харківській та орлівській ґубернії. Зруйнований переворотом у Росії, втік до Польщі, де зійшов на прошака.

— **Львівська хроніка.** Зі склепу „Маслосоюзу" при вул. Янівській ч. 4. вкрадено 300 зол. і кількадесять пушок сардинок вартости 100 зол. — Арештовано Людвика Босовського, міжнародного злодія, що товкся по ріжних краях і між іншим у Брні вкрав з почтового віконця 5.000 ч. к. — Поліція арештувала якусь Вонсовичеву, яка під покришкою кравецької робітні вдержувала при вул. Личаківській 160 дім розпусти. Таку „кравецьку робітню" вела вона вже давніше в Бережанах.

— **Краєва хроніка.** Перед військовим судом у Перемишлі відбудеться в найближчому часі процес комуністичної ячейки, що ділала серед війська. — З мешкання А. Розенберга, лісового підприємця в Сколім, вкрали злодії 100 дол. і 300 шв. фр. — При будові мосту на ріці Стрий в Межибродах згинув робітник Когут, придавлений машиною до вбивання палів. — На стації Заболотці пов. Броди згинув 18-літн. Мих. Конарський, кинувшись під колеса потягу. Причиною самогубства нещаслива любов. — Перемиську нотаріяльну палату зліквідували. Її аґенди передали львівській нотаріяльній палаті. — Нововибрана рада м. Снятина вибрала бурмістром Стан. Вежбинського, віцебурмістром Александровича. Як лавники до нової управи ввійшли: дир. Діон. Каратницький і адв. д-р Гр. Ганкевич. — До склепу Озії Зумера в Городенці прийшов якийсь чоловік і хотів зміняти 100 золотовий банкнот. Стрінувшись з відмовою, загрозив револьвером і вхопивши зі шуфляди 250 зол., утік.—В Медині пов. Калуш стверджено плямистий тиф, наслідком чого 8 осіб перевезено до шпиталю. — На дім Михайла Семенчука в Дебеславцях пов. Станиславів напало в ночі пятьох опришків і стероризувавши мешканців зброєю, забрали 380 зол. і 2 літри горівки.

— **Робітнича доля.** В держ. лісах надлісництва Солотвина пов. Долина, підчас коли спускали зі зрубу деревні кльоци, під один такий кльоц дістався робітник Федір Кобинець. Він на місці згинув.

— **Новий комуністичний процес.** Прокуратура доручила 36-ти арештованим комуністам, що перебувають у ряшівській слідчій вязниці,

ВІДГУКИ ДНЯ.

Під тихий вечір.

Вітер ущух, приляг на кучугурах снігу, білий пісок, що весь день скакав до очей, закрутився в останнє довкола берізки, що похилилась при плоті, і — тихо. Небо вигладило облича, розпрозорилось, заперло свій холодний віддих і жде.

Виглядає першої зірки.

Цілий рік виходила вона швидко, не отягаючись, а нині забарилась десь там на сході, мов навмисне. Мов знає, що стільки малих нетерплячих оченят шукає сьогодні за нею по далекім синім обрію...

— — — — — — — —

Великий, довгий будинок. Ні то казарма, ні барак. Колись там було село.

Вечір як вечір, тільки розмова не та.

Дід: Ех, не так воно в нинішній вечір за царя було.

Народ як бжілка божа гудів. А страв усяких наварено, напечено...

Син: Вам, тату, чогось до цього всього ще й царя конче... Невжеж і без царя Свят-Вечір не бував?! От ми в Запоріжськім Корпусі...

Старший внук: В тебе, батьку, й досі контрреволюція і предрасудки. Як будеш отак, то мене з комсомолу викинуть. А я далебі одкараскаюсь од тебе і в часопис подам.

Молодший внук: Хібаж тобі не цікаво, як було?! Святий Вечір, Запоріжський Корпус... Діду, чому святий?

Дід: Бо Син Божий в той вечір родиться. Як зірка на небі заморгає, тоді родиться.

Молодший внук: Піду погляну, чи моргає.

Старший внук: Не виходь. Це все білогвардейщина. Ніяка зірка, ніякий син божий...

Молодший внук: Тату, а Запоріжський Корпус?...

Син: Ех, тяжко нині й згадувать. Була, дитинко, така частина наша. Військова. І я у ній служив і за волю бився. От ми там і Свят Вечір...

Старший внук: Замовчи батьку, бо до комісаря піду.

Син. Мовчу вже, мовчу. А ти до комісаря таки піди. Спитай, чи хліб на завтра буде...

Крізь віконце заглядає в хату синє зимове небо. По хаті блудить сумерк, якийсь інакший, як звичайно. Ніби лагідніший, тепліший, хоч хата давно дров не бачила.

Молодший внук підходить на пальцях до вікна.

— Діду, тату! Зірка моргає!...

— — — — — — — —

У ледових оковах лежить непорушно Збруч. Річка-невеличка, про яку і пісня співає і так часто газети згадують. На ніякій річці так лід не блестить... Мов міліони самоцвітів замерзли в ньому... А декуди мов рубіни червоним полумям загоряються.

Сльози і кров...

По цім боці село, по тім якимсь дивом ще одна хата. Така собі звичайна селянська хата.

— Не вибігай, синку, не заглядай, бо граничник побачить.

Мама каже: не вибігай, а сама щораз за подвіря виходить. Ніби за чимсь, либи по щось, а все — через зірку.

Вийде мама — синок за нею. Вийшов би й батько, та нема його. Ще з того часу, як одної ночі прийшли, забрали...

Синок не знав ні колядок, ні з вертепом не ходив, а все таки... нинішній вечір такий чогось інакший...

Бувало спати не міг, а мама до нього тихесенько, щоб стіни не підслухали:

— Було колись у нас велике свято. Як тільки перша зірка зійшла на сході... Різдво Христове. На памятку, що давно-давно в землі юдейській, Христос Син Божий народився. Ми тоді варили кутю, голубці, рибу, сушеню. Хлопці по селі ходили, колядували:

„Нова радість стала
Яка не бувала
Над вертепом звізда ясна
Світу засіяла"...

Мама комариком коляду бреніла, синок слухав, слухав і засипляв.

То знову іншим разом:

— Носили хлопці вертеп. Таку маленьку хатку, а в ній Ісуса і Божу Матір і пастушків з ягнятками...

— Живих, мамо?

— Зроблене, синочку. На памятку живих. Перебиралися хлопці ріжно. Один за жида, другий за козу, за цигана. І весело було, синочку.

І синок засипляв.

Але нині мама не каже йти спати. Суєтиться по хаті — місця собі не знаходить.

Ось вийшла знову на подвіря.

Синок за нею.

Станула і вплялила очі в далекі обрії. Та не на схід, звідки сходила зірка, а на захід, де річка-невеличка.

Ген-ген, за білою скатертю снігу чорніється смуга ліса. Там Збруч. Галичина...

Слухає мати, заслухався малий синок. Забув навіть за зірку...

А зірка вийшла на чисте небо, велика і ясна, як ніколи. Вийшла і золотими віями моргає.

По білім килимі прикотився від заходу звук... Один... Другий... Третій...

— Колядують уже — шепнула мати і рукою до очей.

— Де?

— Там, за Збручем...

— То вуйко, мамо, нині святкує?

— Святкує сину. У нього нині Святий Вечір.

— А в нас?

— В нас тільки... вечір.

— — — — — — — —

Не отягайся нині, свят-вечірня зірко! Зійди над нашим краєм ще швидше як минулими роками, світи ще ясніше як колись. Поглянь зпід своїх золотих вій ще ласкавіше на малі головки діточі.

Не так на тих, що нетерпляче ждуть тебе, як на тих, що не знають, коли на тебе ждати!...

Галактіон Чіпка.

акт обвинувачення за комун. діяльність. Завізвано 43 свідків. Розправа відбудеться в лютім перед судом присяжних у Ряшеві.

— **З радія.** Львівська радіостація передаватиме Службу Божу з Волоської церкви в вівторок 9. січня. Початок в годині 9.45 рано.

— **Стежний лист за бувш. берестейським вязнем** По дьоквалях станиць поліції в усій Польщі появилися стежні листи за бувшим берестейським вязнем, б. міністром внутрішніх справ д-ром Володиславом Керніком. Керніка пошукує прокуратор окружного суду в Варшаві.

— **Священик замерз у дорозі.** Православний парох у Старих Бросківцях на Буковині, їдучи зі Сторожинця до своєї парохії перед Різдвом (православні в Румунії святкують по новому стилю), замерз на смерть. Він застряг у сніговіях, з яких не мав сили видобутись.

— **Перед весіллям замерз** Іван Суходольський, 26-літний заможний господар зі Старого Збаража. Постановив тих мясниць оженитися і приготовлявся, щоби було в чім вийти з молодою жінкою. До кожуха забракло йому ще двох баранкових шкірок і він пішов пішки до Тернополя, щоби шкірки купити. Зорудувавши в місті, вертав зі шкірками до дому. Але за селом Шляхтинцями заметіль так його змучила, що він сів і замерз. Знайшли його в снігу, а при ньому дві шкірки баранкові і 5 зол.

— **Демонстраційний страйк.** Робітничі організації в Лодзі рішили влаштувати 10 ц. м. одноденний демонстраційний страйк на знак протесту проти комасаційного закону про суспільні обезпечення, знесення англійської суботи та вкорочення відпусток.

— **Коморник злодій.** У Варшаві арештували коморника Генрика де Кастро ля Фордо, який здефравдував понад 60.000 зол. Місячно мав він доходів 600—800 зол., та що пересиджував майже все по шинках, потребував багато грошей. Арештували і його жінку, бо їй закидують, що помагала чоловікові в надужиттях.

— **Ріжні вістки.** В Німеччині має вийти закон, що усуває кельнерки з ресторанів і каварень, заступаючи їх мужеською обслугою. — В Байоні викрито зловживання на 400 міліонів франків. — З весною розпічнуть відкопувати містечко Стабіє, знищене Везувієм разом з Геркулянум і Помпеями. — В стейті Оклягома мають піддати примусовій стерилізації 2.000 проступників. — В Брюселі відбулося хрещення двох доньок японського амбасадора Сато, 19 і 21-літної, що виховувалися в заведенні Сакракерок. — У Парижі помер член Франц. Академії, історик Пер де ля Горс у 88 р. життя; його твори торкаються головно доби II-ої франц. республики і II-го цісарства. — У Будапешті пробував покінчити зі собою перкарський помічник Артур Тот проглинувши 23 вістря бритв. — В Італії у Терцо д' Аквілея помер лікар Джованні Горґані у 107 р. життя, що вів лікарську практику 77 літ і був відомий теж на чужині. — В Оттаві при одній пожежі згорів славний образ Ван Дайка „Хор янголів" вартости 150.000 долярів. — Китайські бандити захопили в окрузі Кіянґсі біля міста Ліюкіянг італійського місіонара Ансельма, що працював там два роки. — Новий бурмистр Ню-Йорку Лягардія хоче за прикладом Рузвельта дістати диктаторські уповноваження, щоби поправити фінанси міста; має він намір обнизити платню міським урядовцям і не платити їм за місяць відпустки. — Італієць Маріо Ґайоні обїхав за рік на колесі 68.000 км. — У Празі відбувається зїзд славянських математиків.

— **Заповіт чудака.** Анґлійський громадянин з Норфольку А. Сальомон записав у своїм заповіті по 10 фунтів шт. кожному з улюблених ним сучасних письменників. Бернард Шов був теж між ними. Нотареві, що передав йому ці гроші заявив Шов, що волів би діставати від кожного свого читача по 10 фунт. шт., заки читач умре.

— **Хто любить найбільше любовні романи?** В Анґлії кожне місто має великі міські біліотеки-випозичальні, де кожний може безплатно діставати до хати книжки. У Льондоні кожна дільниця має таку прилюдну читальню. Недавно поцікавився хтось питанням: хто найбільше читає любовні романи і згадані бібліотеки перевели анкету. Виявилось, що читає їх не молодь, а старші дами. Анґлія це країна старих дам, незамужніх і вдів. Вони найбільше тужать за тим, чого бракує їм у щоденщині. Часто бібліотекарі чують від них таку фразу: „Дайте мені щось з романтичним коханням, про нещасливе кохання". Над книжкою згадують вони молодість або ті нечисленні хвилини, які життя дало їм у дарунку. Зате молодь воліє „реальні" книжки; молоде жіноцтво пропадає за психольоґічними повістями, де переведена немилосерна аналіза кохання, дуже часто т. зв. психоаналіза, що стала тепер дуже модна в Анґлії.

— **Жертви Тутенкгамона.** У Льондоні помер у 53 р. життя відомий египтольоґ Артур Вейґаль. У звязку з цим трагічним випадком часописи пригадують смертельні випадки дотеперішніх дослідників гробу египетського фараона Тутенкгамона. Перший провідник експедиції до гробу в Люксорі льорд Керневон помер скоро після повороту до Льондону, вкушений отруйною мухою. За ним пішов славний рентґенольоґ проф. Релей, що досліджував віднайдені мумії та папируси. Він занедужав ще підчас подорожі вертаючись з Єгипту і помер кілька тижнів пізніше на таємну недугу. Майже одночасно з ним помер на затроєння крови теж другий фотоґраф, з невідомої причини. І так було з дальшими жертвами; досі нарахували їх 25 осіб. Відомий египтольоґ Масперо, професор у Каїро, подає гіпотезу, що матерія, в яку загорнені мумії, мусить мати якусь отруйну субстанцію, що ділає поволі, але необхибно.

— **Знання й культура** поширюються через мови. Потреба знати чужі мови стає для нас все більше необхідною. Тому сповіщаємо, що молодь і дорослі матимуть нагоду вивчити німецьку й англійську мову дешево, в догідних вечірніх годинах та під фаховим керівництвом професора, що скінчив німецьку ґімназію та німецький університет. Лекції цих мов почнуться 18. січня ц. р. Зголошуватися щоденно від 9—1 години в дівочій школі ім. Шевченка, Львів, вул. Мохнацького 12.

—o—

З кіна.

КІНО „АТЛЯНТІК": *„Графиня Монте Хрісто"*.

Зручна і дотепна історія про те, як бідна дівчина хоче робити карієру. Думка про це приходить їй підчас кінової проби, де вона виступає як статистка і має маленьку епізодичну ролю графині. Цю ролю хоче вона провести не в кіні, а в житті і попадає без грошей до величезного готелю на Семерінґу. Знайомости, які там робить, тільки ускладнюють її становище, замісць полекшити. Вона жалкує, що розсталась із бідним нареченим і рада би виплутатись із замотаної ситуації. Щастя сприяє їй, але не в тому напрямі, в якому вона сподівалась. Бриґіда Гельм грає головну ролю симпатичну та дискретну.

„КІНО ПАЛЯС"

„Велика княжна Олександра", музична фільма австрійської продукції в гол. р. Марія Єріца, Л. Шлезак і Шеке Шакелі (малярський комік). Музика Леґара.

„Пригода на Лідо" в гол. ролях відомий співак Пікавер і Шеке Шакелі.

КІНО „ХИМЕРА":

„Новий пол", весела гумористична сатира.

„Дівицтво крови" — боротьба любки й матері за серце сина.

„Голод кохання" з Ґльорією Стюарт.

„Ярмарок кохання" з Дженетою Ґейнор.

КІНО „АТЛЯНТИК":

„Граф Зарoв" реж. Шедзака з Фей Рей.

„Любов у Карпатах" — чеська фільма на основі пов. Карла Клюстермана.

„Парада резервістів" з Димшою, Вальтером і Манкевичівною. Реж. Вишинський.

„Марія" фільма франц. продукції в гол. ролі Аннабеля (уперше в драмі).

„Упир" несамовита фільма.

КІНО „АПОЛЬО"

„Перед матурою" чеська фільма.

„5 хвилин перед шлюбом" з Едді Кантором. Весела музична фільма в природних барвах.

„Приблуда" фільма з гуцульського життя.

„Чура" французька фільма з Марцелею Шанталь.

„Непотрібна дитина" польська фільма.

—o—

З царства срібних тіней.

„ЧОРНІ ХАРАКТЕРИ".

Рідко можна побачити фільму, де бракувалоб т. зв. чорного характеру. Це побіч фільмового героя й геройки друга, неменше головна роля, що надає напрям акції сценарія. Такий „чорний характер" має в кожній фільмі якесь означене завдання. Він є звичайно автором інтриґи, непорозумінь, ненависти, перекидається у шпиґуна або злочинця, хоч часто чорні характери бувають злочинцями „з професії". Дальшим завданням такого чорного типа є є підслухувати, робити героям фільмової акції на кожному кроці перепони, нападати на геройку, а то й звести її.

Деякі злобні фільмові критики доказують, що такий чорний характер мусить репрезентувати якусь зненавиджену націю. Редактор варшавського „Кіна", п. Л. Брун, обвинувачує американські виробництва в тому, що вони чорним характером роблять зправила китайця, бо, мовляв, для американців це велика втіха, коли розлючений янкес заїде скосоокого японця в пашеку, або коли оточений китаєць скотиться зі скелі в проваллє. Коли чорний тип належить до білої раси, то це мусить бути неодмінно москаль або німець.

Зате в европейській продукції ведуть у тому напрямі перед німці. У них чорний характер мусить бути або поляком, або французом. Покликуючись на фільму „Тайфун", де чорного типа назвали Ренардом Бжінським, каже автор згаданої статті, що таким робом заторкнули одночасно оба зненавиджені краї: Польщу й Францію. Зате слушно жаліється п. Брун, що через те кіно піддається нікчемности, глупоті й демаґоґії і радить називати чорні характери, без яких таки годі у фільмах обійтися, прізвищами без національних прикмет. Це доволі тяжко. Хочби й як дивоглядно видумане прізвище, буде завсіди нагадувати якогось турка чи зулюса. Польські режисери теж тримаються тої засади. Годі собі уявити фільму польської продукції без якогось зненавидженого москаля чи німця, а у фільмі „Шляхом ганьби" бачили ми якогось Михайла Кінчеля (?) в ролі торговця живим товаром, який був чомусь „русином".

Найкраще хрестити чорні характери такими іменами, які водяться в краю, де працює дане виробництво, бо бандитів, розбишак, шпиґунів, злодіїв та інтриґантів має хіба кожна нація. Як бачимо, клопіт з чорними характерами.

СЕНЗАЦІЯ У ФІЛЬМІ.

Криміналістика, несамовитість, сензація — ось теми, що на них основані фільми мають запевнений успіх. Воно ясне: публика шукає нині за сензацією, за чимось таким, що зумілоб глядача заінтриґувати, викликати емоцію. Одначе такі фільми незвичайно дорогі й мало з них до нас доходить. Бо три чи чотири фільми на Львів за цілий рік — це чи не замало... Правда, так „Франкенштайн", як і „Кінґ-Конг", „Князь Дракуля", „Д-р Джекиль і містер Гайд" певно назавсіди залишаться у памяти глядачів. Ще може найкращим родом таких хвилюючих фільм є легко-сензаційні образи, що надто не приймають глядача, а мають у собі ще й гумористичну закраску. Представниками такої фільми в Америці є Даґляс Фербенкс, Карльо Альдіні, жінка Бебе Даніельс, а в Европі німець Гаррі Піль. Фербенкс, на жаль, тепер дуже рідко виступає, бо на думку режісерів його голос мало підходить до звуковика, всежтаки його прихильники зможуть його ще побачити. Хоча „Новітній Робінзон" був за мало „денервуючий", то фільма „В погоні за місяцем", де незрівняний Даґ виступає вперше разом з Бебе Даніельс (піде небаром в „Копернику" і „Марусенці") напевно вдоволить публику.

У німецькій „Уфі" Гаррі Піль працює далі. Вже довший час не було того виїмково талановитого актора-акробата на львівських екранах. Такі фільми як: „Цирк Беллі", „Паніка", „В погоні за чорною маскою" лишаються для кіноманів тільки спомином. Найновішим здобутком того любимця пригод є фільма п. з. „Невидний іде через міста", що на думку німецької преси є найкращим успіхом Піля. Вона саме тепер покінчена й незабаром йтиме в Німеччині. Чи побачимо її ми, залежить від політичних взаємин Польщі й Німеччини...

Окремим родом сензаційної фільми є ковбойські образи. Цікава річ, що досі вони не перевелися, хоч стільки їх уже випродуковано. Хибою тих фільм є часта анальоґія сюжетів і тем сценаріїв. Одначе багато є аматорів, що любуються в американських їздцях, перегонах й у нападах червоношкірих індіян. Такі актори, як Том Мікс, Кен Мейнар, Боб Кастер, Том Кін і Джордж О' Бріен не перестають бути любимцями публики.

Б—ко.

СПОРТ.

ГАКІВКОВІ ЗМАГАННЯ.

Чорні — Гасмонея 6:2. Змагання за мистецтво А-кляси.

Чорні — Лехія 2:0 (1:0, 1:0, 0:0). Змагання за мистецтво А-кляси.

МІЖНАРОДНІ ГАКІВКОВІ ЗМАГАННЯ.

КРИНИЦЯ, 5. І. ПАТ. Вчора львівська Погонь побила будапештенський ФТЦ у відношенні 1:0.

Нині Краковія побила познанський АЗС 2:0 (1:0, 0:0, 1:0).

Нові книжки й журнали.

о. Микола Вергун: НОВОМОДНІ ПРОРОКИ або „Біблійні дослідники“, Львів, 1934, ст. 14. В-во св. Андрея у Львові.

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ, популярно-науковий місячник Т-ва „Просвіта“, Рік VIII, ч. 1. Львів, січень 1934. Зміст: 22. січня; д-р К. Левицький: Пятнадцять років; І. Крип'якевич: Гетьман Данило Апостол; Фр. Коковський: Різдвяні звичаї в Чертежі; Омелян Огоновський; Акад. Ст. Смаль-Стоцький: Музей визвольної боротьби України в Празі; Я. Пастернак: Галичина в молодшій камяній добі; Ст. Чарнецький: Вітер з України; М. Дольницький: Нутро землі; Ігор Лоський: Як одягалася українська козацька старшина; Я. М. Берева: Море сварб; Д-р Т. І. Бурачинський: 30-ліття Народньої Лічниці; С. Б.: Медицина первісних людей; Японський новий рік; Зоряне небо в січні; Нарід собі; Кольоровий світ; Ті, що від нас відійшли; Памятні дні в місяці січні; Що витримає лід; Національний і релігійний поділ населення Закарпаття; Національности в СРСР; Освіта й виховання; Бібліотечний порадник ч. 13.; Історія „Просвіти“.

—o—

СПИС ЖЕРТВ НА БУДОВУ ШПИТАЛЮ ІМ. МИТР. АНДРЕЯ.

Виказ XXXIX.

Зложили: 200 зол. Українська Щадниця Перемишль, 122 зол. збірка І. Кургана коло львівських церков, 50 зол. Мед. Громада, 38 зол. дек. ур. Бібрка-Романів, 33 зол. Кооп. „Будучність“ Теличе, 25 зол. Кооп. „Поміч“ Задвіря, 20 зол. Український Кооп. Банк Глиняни, 15 зол. Молочарня Глиняни (Маслосоюз), 13 зол. пар. ур. Деревляни, по 12 зол.: Учит. Каса Львів і збірка при посвяченні партеру шпиталю, по 10 зол.: І. Габ ю, О. Залужний Заланів і С. Громницький Львів, по 5 зол.: І. Вітковицька Львів (4 рази) і пар. ур. Збараж (3 рази), В. Ольховий Львів, по 4 зол.: пар. ур. Збараж (двічі), по 3 зол.: пар. ур. Солонка (тричі), по 2 зол.: пар. ур. Сітовиско, Солонка, Деревляни і Дм. Мороз Львів, по 1 зол.: пар. ур. Ляшки Дол. (тричі) і церква Барилів; 8 дол. і 11 цт. Еписк. К. Богачевський, Америка.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 6. І. год. 3.30 попол. „Моя сестра та я“.

Субота, 6. І. год. 7.30 веч. „Гроші то не все“.

Неділя, 7. І. год. 3.30 попол. „Фрайляйн Доктор“.

Неділя, 7. І. год. 7.30 веч. „Гроші то не все“.

Понеділок, 8. І. Ген. проба з „Кройгера“.

Вівторок, 9. І. год. 7.30 веч. премієра: „Івар Кройгер“ Ю. Тепи.

Середа, 10. І. год. 7.30 веч. „Івар Кройгер“.

Театр Ріжнородностей.

Субота 6. І. год. 3.30 попол. „Готівка“.
Субота 6. І. год. 7.30 веч. „Фотель 47“.
Неділя, 7.І. год. 3.30 попол. „Ватерльо“.
Неділя, 7. І. год. 7.30 веч. „Фотель 47“.
Понеділок, 8. І. год. 7.30 веч. „Фотель 47“.
Середа, 10. І. год. 7.30 веч. „Фотель 47“.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича.

ТЕРНОПІЛЬ: 7. І. Пепіна; 8. І. Цілунок перед дзеркалом; 9. І. Ой не ходи Грицю; 10. І. Королева кіна; 11. І. Пісні в особах („лицях“); 12. І. Гра на замку; 13. І. Катерина; 14. І. Сонце руїни.

З Тернополя іде театр до Збаража, потім до Теребовлі. Режисерія готовить до постановки песу Тобілевича „Чумаки“.

Український Молодий Театр „Заграва“ під арт. проводом В. Блавацького.

ЛЬВІВ. Вівторок, 9. І. саля Театру „Ріжнородностей (Нар. Дім) год. 15.30 „БАТУРИН“ істор. песа на 5 яв у новій драматичній інтерпретації Л. Лісевича.

Год. 19.30 Новинка! „ЗЕМЛЯ“ інсценізація новель Василя Стефаника.

Кіна.

АДРІЯ: „Пат і Патахон“.

АПОЛЬО: „Пять хвилин перед шлюбом“.

АТЛЯНТИК: „Графиня Монте Хрісто“ (Бриг. Гельм).

ВАНДА: „Конгорілля“, „Вязень з Каєнни“.

КАСІНО: „Обід о 8-ій“.

КОЛІСЕЙ: „Я був тобі вірний“; ревія: „Новорічні іграшки“.

КОПЕРНИК: „Бунт молоді“.

МАРУСЕНЬКА: „Бунт молоді“.

МІРАЖ: „Адютант його величности“ (В. Буріян).

МУЗА: „Остання цариця“.

ПАЛЯС: „Прокуратор“ (Алісія Горн).

ПАН: „Ревізор“ (Власта Буріян) і ревія.

ПАСАЖ: „Геройський вчинок“ (Кен Мейнард).

ХИМЕРА: „Божевільна ніч у Зоо“.

СТИЛЕВЕ: „Мусиш бути моєю“ та ревія „Шпиталь гумору“.

УТІХА: „Шумовиння вулиці“ та ревія.

Закордонне радіо.

Субота, 6. січня 1934.

Відень (517,2) 12.00, 17.00 Концерт, 20.05 Популярн. опери й оперетки; **Братислава** (279,3) 17.30, 21.00 Концерт; **Кошиці** (293,5) 11.00 Концерт; **Париж** (1725) 21.00 „Фігарове весілля“ оп. Моцарта; **Білгород** (430,4) 20.30 Хор; **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 17.20 Нар. музика; **Букарешт** (394,2) 20.45 Спів; **Міляно** (331,5) 13.00 Легка музика, 16.45 Театрик для дітей; **Рим** (441,2) 20.10 Спів.

Неділя, 7. січня 1934.

Відень (517,2) 12.30 Концерт, 18.55 „Отельо“ оп. Верді; **Братислава** (279,3) 21.20 Легка музика. **Прага** (488,6) 10.00 Хор, 12.15 Концерт; **Лягті** (1796) 18.30 „Евген Онєгін“ оп. Чайковського; **Білгород** (430,4) 11.30, 12.30 Мельодії та пісоньки; **Ковно** (1935) 18.50 Литовська музика; **Берлін** (419) 20.05 „Ді Меделе фон Біберах“ муз комедія Мілера; **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 12.00, 13.00, 18.30 Концерт, 14.00 Пісоньки; **Лянгенберг** (472) 18.45 Англійські, ірляндські, шотляндські й англійські мельодії; **Бреслав** (325) 18.55 Колискові пісні ріжних народів; **Ослъо** (1083) 18.45 Рел. пісні, 22.15 Пісоньки; **Будапешт** (550,5) 18.00, 21.00, 22.30 Музика; **Міляно** (331,5) 17.00 Музика; 21.00 Опера; **Рим** (441,2) 17.00 Інстр.-вок. концерт, 20.40 „Фіор ді Неве“ оп. Бляика.

Понеділок, 8. січня 1934.

Відень (517,2) 17.15 Солісти, 19.25 Веселий вечір, 20.55 Пісні й арії, **Братислава** (279,3) 17.15 Спів; **Прага** (488,6) 16.50 Для дітей, 19.25 Весела програма, 21.15 Веселі популярні пісоньки; **Білгород** (430,4) 19.30 Нар. пісні; **Любляна** (574,7) 21.00 Нар. музика; **Гайльсберг** (276,5) 18.25 Пісні; **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 17.35 Ісляндські пісні; **Лянгенберг** (472) 15.20 Ірляндська нар. музика; **Мінхен** (533) 19.00 Концерт (музика, спів); **Будапешт** (550,5) 17.30 Циг. музика, 19.40 Симф. концерт; **Рим** (441,2) 22.00 Інстр.-вок. концерт.

Вівторок, 9. січня 1934.

Відень (517,2) 17.20 Фортепян, 20.35 Одноактівки; **Братислава** (279,3) 20.55 Легка музика; **Прага** (488,6) 20.05 Симф. концерт; **Білгород** (430,4) 13.00. 17.00 Спів; **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 17.30 Тріо флетистів; **Мінхен** (533) 14.20 Солісти; **Мілякер** (360,6) 10.40 Солісти, 15.00 Оп. арії; **Букарешт** (394,2) 20.00 Спів, 20.20 Симф. концерт; **Будапешт** (550,5) 18.30 „Норимберські співці“ оп. Вагнера; **Міляно** (331,5) 17.10 Камер. музика, 20.40 „Ля Чіта Роза“ оп. Рапшата; **Рим** (441,2) 13.00, 17.00 Музика.

Середа, 10. січня 1934.

Відень (517,2) 17.25 Камер. музика, 20.05 Симф. концерт; **Братислава** (279,3) 12.35 Концерт; **Атльона** (413) 20.50, 21.20, 22.00 Спів; **Білгород** (430,4) 20.00 Опера; **Любляна** (574,7) 20.00 Опера; **Люксембург** (1190) 21.00 Пісоньки; **Берлін** (419) 16.00 Концерт; **Ляйпціг** (389,6) 17.50 Солісти; **Мінхен** (533) 20.10 Концерт (музика, спів); **Мілякер** (360,6) 15.30 „Зимова пісня“ (спів, фортепян); **Бреслав** (325) 10.10 Ремісничі пісні, 18.10 Пісні кохання, Брамса; 22.35 „Дочка полку“ оп. Доніцетія; **Стокгольм** (435,4) 18.55, 19.30 Спів, 20.30 Військова орхестра; **Будапешт** (550,5) 12.05 Вок. квінтет, 19.50 Концерт; **Рим** (441,2) 17.10 Концерт.

Львівське радіо.

Субота, 6. січня 1934.

9.00—9.54 Ранішня авдиція; 12.15 Коляди; 14.00 Фейл. „Ліс зимою“; 14.15 Нар. орхестра; 15.00 Голосна й жива газета на селі; 15.20 Фортепян; 16.00 Для дітей: „Тріє царі“; 16.45 „Між джентельменами“ (Гелсуортія); 17.00 „Рік 1933 у зеркалі техніки“; 17.15 Органова музика; 17.40 Нар. пісні (Евг. Май, баритон); 18.00 „Сварливість і впертість“ на осн. Фредра; 18.40 Спів (Вермінська); 19.00 „Роля Кракова в духовій культурі Львова“; 19.10 Всячина; 19.30 Сільва рерум, грамофон; 19.40 Авд. „Свята в Парижі“; 20.00 Легка музика; 21.10, 21.11 Спортові вістки; 21.20 Шопенівський концерт; 22.00 Небелиці-баналюки; 22.12 Грамофон; 22.15 Танкова музика; 23.05 Орхестра мандолiністів.

Неділя, 7. січня 1934.

9.00—9.55 Ранішня авдиція; 12.15 Муз. поранок; 13.00 Відчит „Як уложити статут кооперативи праці“; 14.00 Рільнича скринька; 14.15 Огляд ринків рільних продуктів; 14.30 Польські пісні (хор); 15.00 „Як приємно та корисно провести зим. вечорі на селі“; 15.20 Концерт сальонового квінтету; 16.00 Весела авдиція для дітей від 5—90 літ; 16.30 Чвертьгодина славних артистів (грамофон); 16.45 Літ. чвертьгодина „Остання дія“; 17.00 Жів. балачка „Американка“; 17.15 Польська нар. музика (орхестра); 18.00 Авд. „Загублений лист“ (Нікодемія); 18.40 Спів (Мосочі, бас); 19.00 Три знаки запиту; 19.10 Всячина; 19.50 Легка музика, пісоньки; 21.00 Фейл. „Свято в Парижі“; 21.15 Боксерський меч Познань-Берлін; 21.45, 21.46 Спортові вістки; 22.00 На веселій хвилі „Гальо 1934!“; 23.05 Танкова музика.

Понеділок, 8. січня 1934.

7.00—8.00 Ранішня авдиція; 12.05, 12.33 Популярна музика з грамофону; 15.25 Збіжева біржа; 15.30 Господарські вістки; 15.55 Сальонова музика; 16.40 Лекція фр. мови; 16.55 Вокальні дуети (Кукарчевська, сопран, Соболевська, кол. альт); 17.15 Фортепян (Девойно-Сологуб); 17.50 Стенографія; 18.00 Як живуть наші рослини зимою; 18.45 Те саме, а всеж що інше (грамофон); 19.03 Літер. фейлетон; 19.15 Всячина; 19.25 Муз. фейлетон; 19.40, 19.43 Спортові вістки; 19.55 Сільва рерум; 20.00 21.15 Концерт (орхестра); 21.00 Відчит; 22.00 Найгарніші голоси світа (грамофон); 22.30 Танкова музика; 23.05 Грамофон.

Вівторок, 9. січня 1934.

7.00—8.00 Ранішня авдиція; **9.45 Богослуження з Волоської церкви у Львові;** 12.05 12.33 Сальонова орхестра; 15.25 Збіжева біржа; 15.30 Господарські вістки; 15.40 Про Вол. Белзу (для дітей); 16.00 Пісні (Нов.та, тенор); 16.40 Куток мови; 16.55 Музика дзвонів (грамофон); 17.05 Камер. концерт; 17.50 Туристичний бюлетен і грамофон; 18.00 Відч. „Жінка на фронті праці держ. виховання“; 18.20 Концерт хору Пана; 19.03 Пляст. вістки „Ставимо памятник“; 19.15 Всячина; 19.25 Актуальний фейлетон; 19.40, 19.43 Спортові вістки; 19.55 Сільва рерум; 20.00 Трансм. з Познаня „Палестрант“ оп. Мілякера, „Блягер“ лет. оповідання Майснера; 22.45 Танкова музика; 23.05 Найгарніші твори з грамофону.

Середа, 10. січня 1934.

7.00—8.00 Ранішня авдиція; 12.05, 12.33 Танкова й легка музика з грамофону; 12.30 Метеорольог. вістки; 15.25 Збіжева біржа; 15.30 Господарські вістки; 15.40 Фортепян; 16.40 Листи та програми; 16.55 Хор; 17.20 Віольончеля; 18.00 „Мудрці та поети стар. Греції“ („Піндар“ виг. д-р Ол. Турин); 18.20 „Рух в інтересі“ репертуар театрів, грамофон; 19.25 Літ.фейлетон „Болгарська література“; 19.40, 19.43 Спортові вістки; 19.55 Сільва рерум; 20.00 Концерт симф. орхестри, спів (Глюзінська-Макушинська, сопран); 21.00 Фейл. „Мармурна елегія“; 21.15 Скрипка; 22.00 Відчит есперанто „Зимові спорти“; 22.20 Танкова музика; 23.05 Найгарніші твори з грамофону.

—o—

БІРЖА.

ГРОШІ.

Банк Польський платив за доляра 5.54 зол. У привалних оборотах платили 5.57 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 28.90, Париж 34.88, Берлін 211.55, Ціріх 172.20, Амстердам 357.40, Нюйорк кабель 5.62, Нюйорк чеки 5.61.

Золото: доляри 8.95—8.98, фр. франки 35.80—36.20, дукати 82.20—82.40, корони 37.00—37.50, рублі 46.00—46.50.

Срібло: корони 0.31, фльорени 0.75, рублі 1.32.

Акції та вартісні папері.

Банк Польський 85.00—85 і пів; 3 проц. буд. позичка 39.75—40 і пів; 4 проц. інв. серійна 110; 5 проц. поз. конверз. 53 і пів до 54.00; 6 проц. долярова позичка 50—50 і пів; 7 проц. стабіл. позичка 57 одна четверта 58 (57 і пів — 58 одна четверта дрібні).

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 5. І.: масло —.—, молоко 19 сот., сметана 70 сот., яйця зол. 6.40—6.60 за копу. Тенденція на масло вичікуюча, попит дещо оживлений, на молоко і яйця сильна, на сметану удержана.

Ціни битої птиці з птахомясарні „Маслосоюзу за 1 кг.:

Рід:	Добірні:	І-а	ІІ-а
Кури молоді на печення	1.65	1.50	1.40
Кури на росіл	1.65	1.50	1.40
Качки	1.45	1.30	1.10
Гуси	—	1.30	1.06
Індики	1.75	1.65	1.55

Пантарки 3.— зол. за штуку.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

На Рідну Школу зложив проф. Евген Перфецький 5 зол. замісць окремих подяк за одержані вислови співчуття з приводу смерти найдорожчого батька бл. п. Ромуальда Перфецького. Д-р Іван Хома, Старий Самбір 5 зол. замісць святочних побажань. 905

Порядок Богослужень в церкві Успення Пр. Діви Марії (Волоській) в часі Різдвяних Свят в р. 1934. В пятницю д. 5. січня в год. 9. рано Царські часи. В суботу д. 6. січня в год. 10. рано Служба Божа св. Івана Золотоустого з Вечірнею. В неділю д. 7. січня в год. 5 рано Повечеріє велике. Служби Божі читані в год. 6, 7, 8, 9. і 12. О год. 10. Архієрейська Служба Божа, яку відслужить Преосвященний Кир Никита. По полудни вечірня о год. 4·30. В понеділок д. 8. і у вівторок д. 9. січня в 6. рано утрені. Служби Божі читані в год. 6. 7. 8. 9. і 12. Співана в понеділок в год. 10. а у вівторок в год. 9·45, яку буде трансмітувати радіо. Вечірні в год. 4. 2—2

Комунікат. (Важне для родичів і шкільної молоді). Нова 4-клясова гімназія є одиноким помостом, що лучить Всенародну Школу зі школами ліцеального рівня: ліцеєм педагогічним, загальноосвітнім (вищі 7. і 8. кл. гімн.) або школами промисловими чи торговельними ліцеального типу та дає доступ до деяких державних та приватних урядів (якби кому на цьому залежало). Позатим дає вона те мінімум середньої освіти таке нині необхідне для кожної одиниці, на якімнебудь полі вона хотіла би працювати. Тому й вважаємо, що покінчення нової школи, а саме 4-клясової гімназії річ для кожної людини конечна, якщо вона в будуччині не має бути здана тільки на працю рук. Одначе з огляду на те, що доступ до тої гімназії є для мешканців наших сіл значно утруднений, бо вимагається скінченої 6-клясової Всенародної Школи або відповідної підготовки, — вважаємо дуже вказаним, а подекуди і конечним отвирати при істнуючих заведеннях довші (бодай піврічні курси), що помогли би цю перешкоду усунути, а ініціятиву в цім напрямку за дуже влучну. — Тому доцінюючи вагу такого курсу рішила **Управа Жіночої Семинарії і Гімназії СС. Василіянок у Станиславові отворити піврічний підготовний курс до І. кл. гімн.** (якщо зголоситься відповідна скількість учасниць). Курс буде тревати **від 23. січня до 15. червня 1934 р.** і закінчиться вступним іспитом до І. кл. гімн. Оплата за науку та за удержання в інтернаті буде 50 зол. місячно. Ближчі пояснення дає і зголошення (до 15. січня) приймає **Управа Жіночої Семинарії і Гімназії СС. Василіянок у Станиславові, вул. Петра Скарги ч. 17.** 683 2—2

На Рідну Школу — замісць святочних побажань зложили в зол. Вп. П.: о. Ігумен Йосиф Лучинський 20, Д-р Любомир Макарушка 10, Евген Дідик 10, пос. Олекса Яворський 5; **на карти Р.Ш.** що звільняють від алькогольних напоїв в часі Свят: Лев Ясінчук 5, Д-р Мирон Коновалець 5, проф. Гнат Павлюх 3, проф. Іван Галущинський 2. — Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа Р. Ш. 905

21. січня 1934. в 10. год. зранку відбудуться Загальні Збори Ф ілії Союзу Українок на місто й повіт Львів. Якби в 10. годині не було приписаного числа осіб, відбудуться Загальні Збори **невідклично** того самого дня в годині 11-ій. 903а

Кружок „Рідної Школи“ ім. А. Яконовича враз з філією Учительської Громади в Станиславові відкриють з днем 1. лютого 1934 **підготовний коедукаційний курс до вступного іспиту до І. кл. гімназії** нового типу для хлопців і дівчат, що покінчили або кінчать VI. кл. всел. шкіл. Для дітей з сільських шкіл зорганізується окремий курс. Місячна оплата від 10 до 5 зол. Убогі, талановиті діти дістануть знижку. Діти з провінції найдуть дешеве приміщення в Селянських Бурсах та Інститутах. Зголошення приймає та дає інформації: П. Мороз, проф. дів. гімн. Р. Ш. в Станиславові, вул. Липова ч. 82. 890 1—2

XVIII. Загальні Збори Українського Лікарського Товариства відбудуться в суботу 20. січня ц. р. в год. 19. в домівці Товариства при вул. Чарнецького 24. І. з таким порядком: 1) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів; 2) Звіт уступаючого Виділу; 3) Звіт Контрольної Комісії й уділення абсолюторії. 4) Вибір нового Виділу. 5) Внесення й запити. — **Д-р Т. Е. Бурачинський**, голова; **Д-р Ю. Ковдюк**, секретар 915

Українська Порадня Матерей складає щиру подяку Вп. Службовикам Центросоюзу за щедрий дар 40.50 зол. і 50 зол. для бідних дітей на ялинку. 894

Дипльомовані торговельники! Загальні сходини 14. ц. м. год. 10. рано в Укр. Техн. Т-ві, Косцюшка 3. Явитись треба всім обовязково! 896

Порядок Богослужень у храмі св. О. Николая у Львові в Свята Рождества Христового Неділя 7. січня 1934. Рождество Христове: Год. 4 рано Повечеріє Велике з Литією. Год. 5.30 Утреня; год. 6, 7, 8 читані Служби Божі; год. 9. рано торж. співана Сл. Божа, Проповідь, Обхід. Год. 15.30 Всеночне Акафист, Суплікація, Мирування, Коляди. — Понеділок 8. січня: Собор Богородиці і св. Іосифа Обручника. Год. 6 рано Утреня; год. 7. і 8. читані Служби Божі; год. 10. співана Сл. Божа, Наука, Соборний Парастас за упокій; год. 15.30 Вечірня. Акафист св. Іосифу, Суплікація. Коляди. — Второк 9. січня св. Первомученика Стефана: год. 6. рано Утреня; год. 7. і 8. читані Сл. Божі; год. 10. співана Сл. Божа. Наука; год. 15.30 Вечірня. Акафист. Коляди, цілування св. мощей — Субота 13. Навечеріє Нового Року: год. 17. Всеночне з Литією Проповідь. Суплікація „Тебе Бога хвалим“. Мирування, адорація Найсв. Тайн. — Неділя 14. січня Новий Рік і св. Василія Великого: Год. 6 рано Утреня, од. 7. 8. і 9. читані Служби Божі; год. 10. рано торж. співана Служба Божа, Проповідь, цілування св. Мощей, Коляди; год. 15.30 Вечірня, Акафист св. Василію Великому, Наука. Суплікація. Коляди. 881

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

КОВДРИ 9.80 — фіранки 5.60 ручної роботи філє за безцін. Брокати від 2.90, брокатові накидки 7.90. Одинока вирібня ФРАЙЛІХА, Сикстуська 21. 860 6—?

ДО 1000 ЗОЛОТИХ МІСЯЧНО запевнюємо **енергійним особам.** Інформації дає Т-во Банкове, **Grodno, ul. Hoovera 9.** 15-15

НАЙНОВІШІ тапчани — 75, гобелінові отомани — 30 канапки до розкладання — 30 сітки дротяні — 18, кухонні ліжка — 8, полеві — 15, сіткові — 20, дитячі — 30 — поручає Фабрика ЗАКС — Лінддого 6. 34/49 4—20

СТРІЛЕЦЬКІ ПІСНІ на мішаний або мужеський хор Ярославенка, 2 золоті випуск. 849 1—2

ГОДИННИК Твій зіпсутий? Дешево, скоро і солідно направить фірма Вандер, Сикстуська 33 822 а 1—2

ПАРАДОКСИ ЖИТТЯ! Бути доматором з уродження, а не мати дома вдоволення. Бажати подруги життя, і то незбиткої, а шукати її на шляху людей недолі. — Суддя, літ 40, високий, кавалір, подобається. Писати з долученням світлини: Влоцлавек, посте-рестанте „Оказіцель ступлотунек“ 2290616 — 2290 617“. 852 3—3

НА НАУКУ модиярства приймає на догідних умовинах сальон мод О. Бережницької, Львів, Пекарська 35. 868 1 1

ТРИКОТАРСТВО, ручне вичує кваліфікована інструкторка шести-тижнево 13.50 зол. Зголошення „Celeriter“, Сикстуська 32. 971 1—2

КАМЕЛЬГАР оригінальний єгипетський на теплі пульоверки, рукавички і пальчоки лише в КА-РІ-БІ, ЛЬВІВ, ПЛ. МАРІЙСЬКА 9 і у філіяльних складах на провінції. 875 1—2

ЖАРІВКИ та всілякі матеріяли електроінсталяційні найдешевше у фірмі Е. Гавсман Львів, Пасаж Гавсмана. 2/56 9—15

КОВНІРЕЦЬ будеш мати чистий, лише занеси до пральні ГОВИКОВИЧА, ДОМІНІКАНСЬКА 4 816 8—10

ПИЙТЕ НАЙКРАЩИЙ ЧАЙ І КАВУ А. СЕРАФІНА, Львів — Сенкевича 5. 7—8

ОХОРОННІ ПЛАШІ для всіх професій поручає найдешевше Вирібня охоронної одежі **„ПАЛЮМ“**, Гетьманська 22, побіч Промислового Музею 13/47 3—3

ПОВІДОМЛЯЮ, що я переніс заведення направи вічних пер „ПРЕЦИЗІЯ“ до Пасажу Андрійолього, Рутовського 12 або Ринок 29. 914 1—1

УЧИТЕЛЬ (ст. державна посада) ожениться з пристійною і чесною жінкою, середнього росту, до літ 25. Придане не конечне, але бажане. Зголошення до Адміністрації з світлиною під „Пристійний, літ 27“. 884 1—1

3 КІМНАТИ кухня, комфорт — Дунін-Борковських 6, до винайму. Досорець посвшить 902 1—3

Дам 1—2 панночок кімнату з харчем до винайму, вул. Голомба 10 і. Чабанова. 911 1—1

ОЖЕНЮСЯ (з учителькою) милої вдачі до літ 27. Warszawa, Główna poczta restante. WKU Legitymacja 835. 897 1—1

Першорядний Ресторан **Маріяна Кафки** раніше Л. Шковрон — Львів, ул. Коперника 3. Телефон 26—72 —

Поручає: Страви при буфеті вже від 50 сотиків. Ціни обідів і вечер знову знижені. Найдобірніші напитки. Вечером концерт сальонової орхестри. Окрема саля на бенкети, товариські збори і забави. 94/51

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Ковдри, матраци, тапчани, отомани, фіранки, дивани, хідники, церати і лінолеум в найбільшім виборі поручає найдешевше
Ф-МА КІЧАЛЄС І МАРГУЛЄС
15/33 Львів — Сикстуська 18. 3—3

НЕРВОЛЬ

Хеміка д-ра Франноля, одиноковий радикальний і випробований засіб (натирання) проти
РЕВМАТИЗМОВІ
кольок з причини простуди, пострілові, ісхіясові і ін. всюди можна дістати.
ВИРІБ І ГОЛОВНА ПРОДАЖА
АПТИКА МІКОЛЯША
ЛЬВІВ, Коперника 1

НА ЯЛИНКУ

пригадується ласкавій памяти стара, 50 літ іствуюча фірма
Брандштедтер і С-ка
ПЛ. ГОЛУХОВСЬКИХ 5
та її філія
„Confiserie du Théatre“
ЛЕҐІОНІВ 43
та поручає
СВОЇ ЗНАНІ ЧОКОЛЯДИ, ЦУКРИ, БОМБОНЕРИ ТА ІНШІ ВИБАГЛИВІ ЛАСОЩІ ПО НАДЗВИЧАЙНО НИЗЬКИХ ЦІНАХ.
25/48 4—5

ФАРБИ, ЛЯКЕРИ, ПОКОСТИ И ГОСПОДАРЧІ АРТИКУЛИ поручає
А. Лопушанський
Львів, пл. Марійська 8. Тел. 16-16.
Вибаглива косметика. Спеціяльність: ВИРОБИ З УКР. ФАБРИКИ „АЛЬОЕ“.
19/48 6—6

ДІМ ШОПЕНА Львів, Сикстуська ч. 11. Телефон 28-03. — Піяніна Т. Беттінґ гордість краєвого виробництва. — Ґрамофони і українські плити у великім виборі. — Фабричні ціни. — Догідні сплати. — —

ПЯНІНА першорядні по знижених цінах: на догідних умовинах. Купно продажа: заміна уживаних інструментів. 235
НОВАЦКІ
Пілсудського 17. Тел. 35-21.

Прецізійно-механічне заведення
Е. ВОЯКОВСЬКИЙ
ЛЬВІВ, ПІЛСУДСЬКОГО 27
виконує: направу лікарських і інжинірських приладів, машин до писання і т. п. 41/50 по найдешевших цінах. 4—10

На Новий Рік поручає магазин панчіх
„МАНОН“ — Шайнохи 1.
Панчохи по 95 сот., реформи по 1.50 зол., рукавички по 1 зол.

НА СВЯТА! НА СВЯТА!
Чоколядові прикраси на ялинку з фабрики
ІВАНА ГЕФЛІНҐЕРА
здорові, смачні з найліпшої чоколяди, в сортиментах і на вагу, всюди можна дістати, а головно у фірмовій крамниці
ВУЛ. РУТОВСЬКОГО 8
819 (пл. св. Духа). 7—8

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

МАШИНИ до ПИСАННЯ - МАШИНИ до ШИТТЯ
РОВЕРИ — Складові частини до всіх машин.
Направа машин — найдешевше поручає
ЮЛІЯН ЛОМАҐА — Львів, вул. Валова 11.

ПЕЧІ і КУХНІ

КАФЛЕВІ НОВІ СТАВИТЬ, СТАРІ НАПРАВЛЯЄ, У ЛЬВОВІ І НА ПРОВІНЦІЇ ШВИДКО І ДЕШЕВО
Михайло Ґалібей
ЛЬВІВ, ПЕТРА СКАРГИ 5. Тел. 61-65.
Філія: СТАНИСЛАВІВ, ЛИПОВА Ч. 1.
Зокрема печі, котрі зуживають опалу 25 прц. менше, а видайність тепла 10 проц. більше. — Полекші у сплатах.

ДАЙМОН

НАЙСИЛЬНІЙША АНОДОВА БАТЕРІЯ
НЕЗВИЧАЙНО ДОВГА ЖИТТЄЗДАТНІСТЬ,- -В УЖИТКУ ДУЖЕ ДЕШЕВА !

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ НА 1934-ИЙ РІК
„ВІСТНИК“
Виходитиме також точно в наступнім році, як і в минулім — Єднатиме — як і досі найвидатніші літературні сили Галичини, Волині і вигнанщини! — Не схиблюючи з раз обраного шляху, вестиме дальшу боротьбу з колтунерією й мертвими доктринами минулого!
ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ: На рік — зол. 23.—, на півроку — зол. 12.—, квартально — зол. 6.60, поодинока книжка коштує зол. 2.20. — ЛИШЕ 20 ЗОЛОТИХ заплатить **за цілий рік** той, хто одноразово пришле ті 20 зол. **до кінця січня 1934.** З огляду на великі страти, які понесло Вид-во внаслідок спаду курсу долара, **передплата для загряниці (з Америкою включно) від тепер виносить 30 (тридцять) золотих** або рівновартість в чужій валюті. Передплату слати на **нову адресу — Львів, Чарнецького 26 м. 21.** — Чекове конто ПКО (Львів) — 500.371.

ДАРУНКИ НА СВЯТА!!!
можна купити лише у відомій з дешевости дроґерії
А. ШТАВБЕРА
при вул. Коперника 14 напроти кіна „Коперник“.
Кожний хто поробить у нас закупи дістане фл. перфуми задурно або білет вільного вступу до кіна.
768

НАЙСТАРША УКРАЇНСЬКА ХАРЧІВНЯ ТА МОЛОЧАРНЯ
Д. ДРУЖБЯКА
РИНОК 40
поручає
СМАЧНІ ТА ЗДОРОВІ СНІДАННЯ, ОБІДИ Й ВЕЧЕРІ.
Абонаменти приймаємо. 31/51

НОВОЧАСНА ПЕРФУМЕРІЯ
та склад фарб — Львів, Городецька 99
поручає НА ЯЛИНКУ
прегарні дарунки по найнижчих цінах.
19/33 1—2

ДЕШЕВІ, СЕЛЕКТИВНІ І ЕЛІМІНУЮЧІ РАДІОВІДБІРНИКИ СІТЕВІ І БАТЕРІЙНІ ЛЯМПОВІ
— ВСІ ЕВРОПЕЙСЬКІ СТАЦІЇ —
„ФОТО-РАДІО-ПАЛЯС“,
ЛЬВІВ, ПЛ. МАРІЙСЬКА 8.
Найбільший вибір фотографічних апаратів і матеріялів.
15/47 9—25

Етінґера „Rhinosan“
(M. S. W. Nr rej. 924)
(допущене в ординації Каси Хорих)
УСУВАЄ ПЕВНО І СКОРО — **Катар носа**
та надмірні виділини слизі, даючи полекшу у віддиху.
Вирібня Аптика Мр. М. ЕТТІНҐЕРА у Львові. Можна дістати у всіх аптиках.

ДВОТИЖНЕВИК „ЖІНОЧА ДОЛЯ“
враз з додатком для господинь „Жіноча Воля“ і „Світом Молоді“ коштує річно 11 зол. Окремо: „Жіноча Доля“ 8 зол., „Жіноча Воля“ 2 зол., „Світ Молоді“ 3 зол. річно.
АДРЕСА: „ЖІНОЧА ДОЛЯ“, Коломия.

ХТО З ВАС БАЖАЄ ДОБРЕ ЧИСТО, ДЕШЕВО І В РІДНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПРОХАРЧУВАТИСЯ — НЕХАЙ ВСТУПИТЬ ДО
ВІТАМІНИ
ВУЛ. КОСЦЮШКА 3.

Журналі, Взори Манекіни, Крої
Р. Ляндау
ЛЬВІВ, ЧАРНЕЦЬКОГО 3.

ЗНАНА МОЛОЧАРНЯ
СТ. ЧАРНЕЦЬКОГО
ПІДВАЛЛЯ 9
поручає свої знамениті потрави по найдешевших цінах.
ЗДОРОВІ ТА СМАЧНІ ОБІДИ. 32/51

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
бажає всім Вп. Покупцям
ВИРІБНЯ МУШТАРДИ „МІКА“
Львів, Городецька 121 1700

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.